

KPAROBU

Tire te ba m̀ Kparobu tera ta Isireliban sindun torubu Kanani tem̀n gari gerum̀ n ka girari saa ye ba sina boko sw̃i.

Ben waati ye s̀, Isireliba ba kua ye ba k̃. Ba ku ra Gusuǹ mem ǹw̃e. Ma u dera yibereba ba bu ǹni s̀w̃a. Ben ǹni sw̃aru s̀, b̀ n g̃ru g̃sia ba Gusuǹ ǹw̃giri sue, u ra bu suuru kuwa kra u bu kparo goo seeya wi u koo bu w̃ra saa yibereban ǹman di.

Tire ten kpunaa

1. *Yosuen* g̃n gari, wiru 1n di sere wiru 2:10.
2. *Kparo* be Gusuǹ u seeya, wiru 2:11n di sere wiru 16.
3. *Mero* bisi sanñsu, wiru 17n di sere wiru 21.

Isireliba ba w̃a Kanani tem̀

¹ *Yosuen* g̃n biru Isireliba ba Yinni Gusuǹ bikia u bu s̃ bwese k̃ra ye ya koo gbi yu da yu Kanani be ba tie w̃ri.

² Yera u bu wisa u ñe, Yudan bwese k̃ra, domi na bu tem me ñmu s̃ndia.

³ Ma Yudaba ba ben maabu Simẽba s̃w̃a ba ñe, i na i ka sun Kanani be ba w̃a bes̃n tem me s̀ w̃ri su go. Yen biru kra su maa da bes̃n mi.

Ma Simẽ be, ba wura ba da. ⁴⁻⁵ Yera be kpuro ba menna ba Kanani be w̃ri. Yinni Gusuǹ u maa bu Kanani be ka Feresiba ñmu s̃ndia. Ma ba bu kamia ba ben t̃mbu ñr̃bun suba w̃kuru (10.000) go Besekĩ. Miya ba yande wuu gen suǹ deema ba ǹn w̃ri. ⁶ Yera u duka sua ma ba ǹn naa gira ba mwa ba win ǹman niki bii bakanu b̃w̃ra ka win naa niki bii bakanu. ⁷ Yera Besekin suǹ wi, u gerua u ñe, sinambu wata ka w̃kura na dera ba ben ǹman niki bii bakanu b̃w̃ra ka ben naasuginu.

Dīa buri yi na deri, yiya ba ra n dimə. Wee tē Gusunə u man ye kpuro kəsiemə.

Ma ba ka nùn da Yerusalemuə. Miya u gu.

⁸Yeniba kpuron biru Yudaba ba Yerusalemu wəri ba ye kamia. Yen dōma te, ba yen tōmbu go ma ba wuu ge dđo meni. ⁹Yera ba maa da ba Kanani be ba wāa guunə wəri ka be ba wāa sđo yēsan nəm dwaru gia gbaburə, ka sere be ba wāa sđo duu yeru gia. ¹⁰Ma ba maa Kanani be ba wāa Heboroniə wəri ye ba ra raa soku Ariban wuu. Miya ba Sesaiba ka Akimaniba ka Talimaiba kamia. ¹¹Heboronin di ba maa da ba Debirigibu wəri. Saa ye səo, ba ra wuu ge sokuwa Sefēen wuu. ¹²Ma Kalēbu u nē, wi u kpā u Sefēen wuu ge mwa, yērowa u koo win bii wəndia Akusa kē kurə. ¹³Yera Otinieli, Kalēbun wənə Kenasin bii u wuu ge kamia. Ma Kalēbu u nùn win bii wəndia wi kā kurə. ¹⁴Sanam mē kurə wi, u dua Otinielin yenuə u kpa, yera u nùn bwisi kā u nē, a doo a tem bikia nen tundon mi. Adama kurə win tii u da win tundo Kalēbun mi. Ye u tura mi, u sara saa win ketekun di. Yera Kalēbu u nùn bikia u nē, mba a kī. ¹⁵Ma u wisa u nē, a suuru koowo a man bwii kē. Domi bera ye a man wē sđo yēsan nəm dwaru gia, nim sari mi.

Ma Kalēbu u nùn bwii wē yi yi wāa guunə ka wəwəə.

¹⁶Keniba be ba sāa Məwisin dokirin bweseru ba Yudaba swii ba doona Yerikon di sannu, mi kpakpa bēe wāa. Ba da ba sina gbaburə Yudaban temə Aradin sđo yēsan nəm dwaru gia.

¹⁷Yen biru Yudaba ka ben maabu Simeəba ba Kanani be ba wāa Sefatiə wəri ba kpeerasia mam mam. Wuu gera ba yīsiru kā Həoma. Yen tubusiana bansu. ¹⁸Yuda be, ba maa Gasa mwa ka Asikaloni ka Ekoroni, yen baayere ka yen baru kpaanu. ¹⁹Yinni Gusunə u ka Yuda be wāa. Yera ba bera mi guunu wāa mwa ya kua begia. Adama bañ kpā ba tən be ba wāa nin wəwəə kamie. Domi tən be, ba

tabu keke sisugii mɔ yi dumi gawe. ²⁰ Mɛsuma Kalɛbu u ka Heboroni wa nge mɛ Mɔwisi u raa gerua. Ma u Anakiban bwese keri ita gira min di. ²¹ Adama Benyamɛɛba baɛn kpɔ̃a ba Yebusiba gire saa Yerusalemun di. Yera n dera ba ka wãa ben suunu sɔɔ sere ka gisɔn gisɔ.

²² Yinni Gusunɔ u wãa ka Manaseba ka Efaraimuba be ba sãa Yosefun bibun bweseru. Ma ba Beteli wɔrim da. ²³ Adama ba gina dera gaba da ba yen saria mɛɛra. Beteli yera, ba ra raa soku Lusi. ²⁴ Ye ba tura mi, yera ba goo wa u yariɔ wuu gen min di. Ma ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, a sun sɔɔsio mìn di ba ra ka wuu geni du, kpa su nun gea kua.

²⁵ Ma durɔ wi, u bu sɔɔsi. Ye ba dua wuu ge sɔɔ, yera ba gen tɔmbu go. Ma ba durɔ wi deri ka win yenugibu kpuro. ²⁶ Yen biru durɔ wi, u yara wuu gen min di u da Hetiban temɔ u wuu kpɔɔ bana. Ma u gu yĩsiru kã Lusi. Yĩsi tera ba ka gu sokumɔ sere ka gisɔ.

²⁷ Manaseba baɛn kpɔ̃a ba Beti Seanigibu ka Taanakigibu ka Dorigibu ka Yibileamugibu ka sere maa Mɛgidogibu ka ben baru kpaanugibu gire. Yera n dera Kanani be, ba ka wãa Manaseban suunu sɔɔ. ²⁸ Baa sanam mɛ Isireliba ba dam kua, baɛn maa kpɔ̃a ba tɔn be gire. Adama ba bu yoo sɔma koosia.

²⁹ Mɛya maa Efaraimuba baɛn kpɔ̃a ba Kananigii be ba wãa Gesɛɛɔ gire. Yera n dera tɔn be, ba ka wãa ben suunu sɔɔ.

³⁰ Sabuloniba, be maa, baɛn kpɔ̃a ba Kitironigibu ka Nahalaligibu gire. Ba dera ba wãa ka be sannu, adama ba bu yoo sɔma koosia.

³¹ Aseɛba baɛn maa kpɔ̃a ba Akogibu ka Sidonigibu ka sere Alabugibu ka Akisibugibu ka Helubagibu ka Afikigibu ka Rehɔbugibu gire. ³² Ma Aseɛ be, ba wãa ka be sannu.

³³ Nefitaliba bañ maa kpĩa ba Bėti Semesigibu ka Bėti Anatigibu gire. Ba wãa ben suunu sɔɔ, adama ba bu yoo sɔma koosia.

³⁴ Amɔreba ba Danuba gira saa wɔwan di. Ma Danu be, ba da ba wãa guunɔ. ³⁵ Yen sɔna Amɔre be, bañ doone saa Haari Heresi ka Ayaloni ka Saabimun di. Adama yen biru Efaraimuba ka Manaseba ba bu taare ba yoo sɔma koosia. ³⁶ Sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia, Amɔreban tem nɔɔ ga Edɔmuban tem bɛwa n ka da sere gunguu te ba mɔ Akarabimuɔ sɔɔ yari yeru gia. Akarabimu yen tubusiana nia.

Gusunɔn gɔrado u da

Bokimuɔ

2

¹ Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔn gɔrado u seewa Giligalin di u da Bokimuɔ. Ma Gusunɔ u Isireliba sɔɔwa saa gɔrado win nɔɔ sɔɔn di u nɛɛ, na bɛɛ yarama Egibitin di na ka bɛɛ na tem mɛ sɔɔ, mɛ na bɛɛn baababa nɔɔ mwɛɛru kua ka bɔri. Na nɛɛ, nañ nen arukawani kusiamɔ pai ye na ka bɛɛ bɔkua. ² Na maa bɛɛ sɔɔwa na nɛɛ, i ku ra ka tem men tɔmbu arukawani bɔke. I ben bũu sãa yenu kɔsukuo. Adama iñ nen gere mem nɔɔwɛ. Mban sɔna i kua mɛ. ³ Yen sɔna na bɛɛ sɔɔmɔ ma nañ bu giramɔ bɛɛn min di. Ba ko n wãawa bɛɛn bɔkuɔ, ba n sãa bɛɛn wɛrɔbu, kpa ben bũnu nu ko bɛɛn yina.

⁴ Saa ye Yinni Gusunɔn gɔrado wi, u gari yi gerua u kpa, yera Isireliba kpuro ba nɔɔgiru sua ba swĩ. ⁵ Yen sɔna ba yam mi soka Bokimu. Miya ba Yinni Gusunɔ yãkunu kua.

Yosuen gɔɔ

⁶ Sanam mɛ Yosue u wãa wãaru sɔɔ, u dera Isireli baawure u dawa u win tem mwa mɛ mu kua wigim. ⁷ Tɔn be, ba Yinni Gusunɔ sãwa Yosuen waati kpuro sɔɔ ka maa

guro guro be u derin waati sɔɔ, be ba sɔm maamaakiginu kpuro wa ni Yinni Gusunɔ u Isireliba kua. ⁸ Yosue, Nunin bii, Yinni Gusunɔn sɔm kowo, u kuawa wɔɔ wunɔbu ka wɔkuru (110) ma u gu. ⁹ Ba nùn sika win temɔ Tinnati Heresiɔ, Efaraimuban bera gia Gaasin guurun sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. ¹⁰ Saa yen tɔmbu kpuro ba gu, ma be ba seewa ben ayenɔ baɛn Yinni Gusunɔn beere yɛ. Meya ba maa duari ye u raa ben baababa kua.

Isireliba ba Yinni Gusunɔn

sãaru deri

¹¹ Ye Isireliba ba kua, yaɛn Yinni Gusunɔ dore. Domi ba nùn deri ba da ba bũnu sãamɔ ni ba ra soku Baaliba. ¹²⁻¹³ Ba Gusunɔ ben baababan yinni deri wi u bu yarama Egibitin di. Ma ba be ba bu sikerenen bũu ni ba mɔ Baaliba ka Asitaateba sãamɔ ba nu wiru kpĩiyammɛ. Yera n dera Yinni Gusunɔn mɔru seewa. ¹⁴ Ma u bu tɔn diobu nɔmu beria ba bu ye ba mɔ kpuro gurari. U maa bu ben yibere be ba bu sikerene dɔre. Baɛn maa kpĩa ba ka tii yine. ¹⁵ Baama mi ba tabu da, Yinni Gusunɔ u ra dewa bu kɔsa wa nge mɛ u raa gerua ka bɔri. Ba nɔni swãaru wa ta kpã. ¹⁶ Yen biruwa u bu kparobu seeya be ba koo bu faaba ko tɔn diobun nɔmun di. ¹⁷ Ka mɛ, ba ku ra kparo ben gere wure. Baɛn ka Gusunɔ turo yɔre. Bũna ba ra sã. Mii mii ba swaa ye deri ye ben baababa ba raa swii. Baɛn maa Yinni Gusunɔn wooda mem nɔwɛ. ¹⁸ Yinni Gusunɔ ù n bu kparo wɛ, u ra n wãawa ka yɛro u ka bu wɔra ben yibereban nɔman di, kparo win waati kpuro sɔɔ. Domi u ra ben wɔnwɔndu wa sanam mɛ ba weeweenu mɔ, be ba bu tɔya mɔ ba bu nɔni sɔɔmɔn sɔ. ¹⁹ Adama kparo wi, ù n gu, ba ra maa kɔsa kowa n kere ben baababa. Bũna ba ra kasu bu wiru kpĩiya bu sã. Ben gɔru ga ra bɔbiewa bu ka swaa kɔsa ye swii ka degangam.

Yinni Gusunɔ

u Isireliban laakari mɛɛra

²⁰ Kpa Yinni Gusunɔ u ka bu mɔru ko gem gem u nɛɛ, tɔn be, ba nɛn wooda sankɔ ye na ben baababa wɛ. Baɔn maa nɛn gere mɛm nɔwɛ. ²¹ Yen sɔna naɔn maa bu bweseru garu girammɛ bwese ni Yosue u deri sɔɔ sanam mɛ u gu. ²² Bwese niya kon ka ben laakari mɛɛri, kpa n wa bɔn koo lasabu ko, bu nɛn swaa swii, nge mɛ ben baababa ba kua.

²³ Ma Yinni Gusunɔ u bwese ni deri, un ka nin girabu sende.

3

¹ Yinni Gusunɔ u bwese ni nu tie deri Isireliban suunu sɔɔ, u n da ka ben laakari mɛɛri be baɔn tabu koore nge ben baaba be ba Kananin tem mwa. ² U yeni kuawa be ba kun tabu koore mi bu ka tabu gia. ³ Bwese ni u deri ben suunu sɔɔ wee, Filisitiba ka ben sinambu nɔɔbu ka Kananiba ka Sidonigibu ka sere Hefiba be ba waa Libanin guunɔ, saa Baali Hɛɛmɔɔn guurun di n ka girari Lebo Hamatiɔ. ⁴ Yinni Gusunɔwa u dera ba waa Isireliban suunu sɔɔ kpa u n da ka Isireli ben laakari mɛɛri. Saa ye sɔɔra u koo gia bɔn koo win woodaba swii ye u ben baababa wɛ saa Mɔwisin min di. ⁵ Yen sɔna Isireliba ba waa ka Kananiba ka Hɛtiba ka Amɔreba ka Filisitiba ka Hefiba ka Yebusiba sannu. ⁶ Ma ba ben bii wɔndiaba sua kurɔbu. Be, ba maa bu begibu wɛ ba sua kurɔbu. Saa yera Isireliba ba tɔn ben bɔnu sɔaru wɔri.

KPAROBU

Otiniɛli

⁷ Yeniban biru, Isireliba ba Yinni Gusunɔ duari ma ba kɔsa kua ba bɔnu ni ba mɔ Baaliba ka Asitaateba sɔamɔ. ⁸ Yera Yinni Gusunɔ u ka bu mɔru kua, u bu Mesopotamin sina boko nɔmu beria, wi ba mɔ Kusani Risetaimu. Ma ba nɔn sɔwa wɔɔ nɔɔba ita. ⁹ Saa ye sɔɔra ba Yinni Gusunɔ nɔɔgiru sue ba faaba kana. Ma u ben kanaru nua u bu faaba kowo waawa, u bu wɔra sunɔ win nɔman di.

Faaba kowo win yĩsira Otinieli, Kenasin bii. Kenasi wi, u sãawa Kalɛbun wɔnɔ. ¹⁰ Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔn Hunde u Otinieli wi yɔɔwa ma u kua Isireliban kparo. Yen biru u seewa u da u ka sina boko wi tabu kua. Ma Yinni Gusunɔ u nùn sunɔ wi nɔmu beria u kamia. ¹¹ Saa yera Isireliba ba maa bɔri yendu wa wɔɔ weeru. Yen biruwa Otinieli u gu.

Ehudu

¹² Otinielin biru, Isireliba ba maa kɔsa kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Ma u Mɔabun sina boko Egoloni dam wɛ, u nùn Isireliba nɔmu beria. ¹³ Ma sina boko wi, u Amɔniba menna ka Amalekiba ba da ba Isireliba wari, ma ba Yeriko mwa. ¹⁴ Yera Isireli be, ba Egoloni wi sãwa wɔɔ yendu yiru sari. ¹⁵ Sanam mɛ sɔɔra ba Yinni Gusunɔ nɔɔgiru sue ba faaba kowo kana. Ma u bu faaba kowo wi waawa. Win yĩsira Ehudu, Geran bij, Benyameɛn bweseru sɔɔ. Durɔ wi, u sãawa nɔm dwaagii.

Sɔɔ teeru Isireliba ba nùn gɔra u da u Egoloni kɛru wɛ. ¹⁶ Ma Ehudu wi, u takobi kua. Yen beri berika nɔɔ do. Yen dɛɛbu bu sãawa gɔm soo teeru. Ma u ye doke win pɔraɔ nɔm geu gia u yaberu sebusi. ¹⁷ Ye u tura Egolonin mi, u nùn kɛɛ te wɛ. N deema sunɔ wi, durɔ bemberera. ¹⁸ Yen biru Ehudu u gɔsirɔ yenuɔ, wi ka tɔn be ba ka kɛɛ te na. ¹⁹ Adama sanam mɛ ba tura kpee kɔra yeru garun mi, Giligalin bɔkuɔ, yera Ehudu u gɔsirama u na sina boko win mi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, yinni, na gari asirigii gɛɛ mɔ kon nun sɔ.

Ma sina boko u nɛɛ, win sina bwãabu bu gina yario be kpuro.

²⁰ Saa ye sɔɔ, sina boko u sɔ gidambisan dii woo durɔrugiru garu sɔɔ te ba kua wi turon sɔ. Ehudu u nùn susi u nɛɛ, gari yi na mɔ yi weewa Gusunɔn min di.

Ma Egoloni u seewa saa win kitarun di u yɔra. ²¹ Sanam meya Ehudu u win nɔm dwaɔ ye demia u takobi ye woma

saa win yēsi nəm geu gian di, u sunə wi səka nukurə. ²² Takobi ye, ya duawa ka yen buru sannu. Ma win wasin gum mu ye nenua səwə. Yera u ye derisi Egononin nuku te sə. ²³ Yen biru Ehudu u yara dii ten bee tia gian di ma u ten gambo kenua u beri. ²⁴ Ye u doona, yera sina bokon bwāaba na ba deema dii ten gamboba ba kenua sim sim. Ma ba nɛɛ, u ko n swaa swību m̄wa. ²⁵ Ma ba n̄n mara n ka tɛ. Ye ba wa ūn kenie, yera ben tii ba kəkərə sua ba kenia. Ma ba deema wee, ben sina boko u kpī temə u guu. ²⁶ Saa ye sə, Ehudu u tonda u kpee kərə yee te sara, u da Seira. ²⁷ Ye u tura mi, u tabu kəba so Efaraimun guunə. Ma Isireliba kpuro ba sarama ba ka n̄n taa bi da, u bu swaa gbiye. ²⁸ U bu s̄əwa u nɛɛ, i man swīyə, domi Yinni Gusunə u sun besen yiberəba Məabuba nəmu beria.

Ma ba n̄n swī ba da. Ba ȳra Yuudenin təbura yerə, Məabuban tem bera gia. Bañ dere baa Məabu ben turo u daa te təbura. ²⁹ Yen d̄ma te, Məabuban tabu durə damgibu nərəbun suba wəkura (10.000) ba go. Baa ben tən turo kun bu kisirari. ³⁰ T̄ə te, Isireliba ba Məabuba sekuru doke. Saa d̄ma ten diya Isireliban tem mu bəri yendu wa sere w̄ə wɛnɛ.

Sangaa

³¹ Ehudun biru Yinni Gusunə u maa Sangaa, Anatin bii gəsa u kua Isireliban kparo. Sangaa wi, Filisitiban tabu durəbu natawa u go ka ketɛ kpara d̄ka yèn nə ga s̄u m̄.

Debora ka Baraki

4

¹ Ehudun gəən biru Isireliba ba kpam kua ye yañ Yinni Gusunə dore. ² Ma u bu Kananin sunə Yabini nəmu beria wi u bandu dii Hasoriə. Win tabu sunəwa Sisera wi u wāa Haroseti Goimuə. ³ Yabini wi, tabu keke sisugii nɛnɛ ka wunəbuwa (900) u m̄. Ma u Isireliba dam d̄re sere n

ka kua wão yendu. Yera ba Yinni Gusunɔ nɔɔgiru sue ba faaba kana.

⁴ N deema Gusunɔn sɔmɔ tɔn kurɔ wi ba mɔ Debora, Lapidɔtun kurɔ, wiya u sãa Isireliban kparo saa ye sɔɔ.

⁵ U ra n sɔwa kpakpa bãa gaan nuurɔ ye ya wãa Rama ka Betelin baa sɔɔ, Efaraimun guunun bera gia. Ma ba ye yĩsiru kã Deboran kpakpa bãa. Miya Isireliba ba ra de u ka bu siribu kua. ⁶ Sɔɔ teeru u Abinɔamun bii Baraki sokusia wi u wãa Kedesiɔ Nefitaliban temɔ. U nùn sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔ, bese Isireliban Yinni, wiya u nun wooda yeni wẽ u nɛɛ, a tɔmbu nɔrɔbun suba wɔkuru (10.000) gɔsio saa Nefitaliba ka Sabuloniban min di a ka bu da guu te ba mɔ Taboriɔ. ⁷ U koo Sisera, Yabinin tabu sunɔ ka win tabu kekeba ka win tabu kowobu gawama wunen mi, Kisionin daarɔ, kpa u nun bu nɔmu beria.

⁸ Ma Baraki u nùn wisa u nɛɛ, à n kaa ka man da, kon da. Adama à kun ka man dɔɔ, nañ dɔɔ.

⁹ Ma Debora u nɛɛ, ya wã, kon ka nun da, adama añ siarabu wasi sà n da sannu. Domi Yinni Gusunɔ u koo Sisera tɔn kurɔ goo nɔmu beria.

Ma Debora u seewa u ka Baraki da sere Kedesiɔ. ¹⁰ Baraki u Sabuloniba ka Nefitaliba sokusia Kedesiɔ. Ma ben tɔmbu nɔrɔbun suba wɔkuru (10.000) ba ka nùn yɔra ka Debora sannu. ¹¹ N deema Mɔwisin kurɔn sesu Hobabu, win bwesera ba mɔ Keniba. Ben turo Hebeɛ u ka Keni be ba tie karana. Ma u da u win kuru gira dãa bakaru garun nuurɔ Sanaimuɔ, Kedesiɔn bɔkuɔ.

¹² Yen biruwa ba Sisera sɔɔwa ba nɛɛ, Baraki, Abinɔamun bii, u da guu te ba mɔ Taboriɔ. ¹³ Ma Sisera u win tabu kowobu kpuro sokusia u nɛɛ, bu na Haroseti Goimun di ka win tabu keke sisugii nene ka wunɔbu (900) ye. Ma ba menna Kisionin daarɔ. ¹⁴ Ma Debora u Baraki sɔɔwa u nɛɛ, a seewo, domi gisɔra Yinni Gusunɔ u koo nun gbiiya u ka nun Sisera nɔmu beria.

Yera Baraki u sarama guu ten min di ka win tumbu n̄r̄obun suba w̄oku (10.000) te ta n̄n sw̄ii. ¹⁵ Ye ba Sisera ka win tabu kowobu ka win tabu kekeba w̄ari, Yinni Gusun̄ u dera Siseran t̄n be, ba burisina Barakin wuswaā. Ma Sisera u sara win keken di u duka sua ka naasu. ¹⁶ Baraki u Siseran tabu kowobu ka win tabu kekeba naa gira sere Haroseti Goimū. Ma ba bu go be kpuro ka takobi. Baa ben turo bān deri.

¹⁷ Adama Sisera u duka sua u da u kukua Hebē Kenin kur̄ wi ba m̄ Yaelin kuu bekurugir̄, domi Hebē ka Yabini, Hasorin sun̄ ba n̄asinam̄. ¹⁸ Yaeli u yara u Sisera dam koosia u n̄e, a duuma nen yinni, a ku berum ko.

Ma u dua kur̄ win mi, ma kur̄ wi, u bekuru sua u n̄n wukiri. ¹⁹ Yera Sisera u n̄e, a suuru koowo, a man nim kēeȳ n̄ n̄. Nim n̄ru ga man m̄wa.

Ma kur̄ wi, u bom bw̄aru sua u n̄n w̄e u n̄ra. Yera u kpram n̄n bekuru wukiri.

²⁰ Sisera maa n̄e, a ȳro dii k̄nn̄w̄. Goo ù n na u nun bikia, u n̄e, goo w̄a mini? A n̄e, aawo.

²¹ N deema Sisera u wasire too, ma u dweeya mam mam. Yera Yaeli, Hebēn kur̄ wi, u kurun sii d̄ka sua ka matalaka u dur̄ wi susi s̄e u sii d̄ka ye kpare win baa saburon deederu. Ma ya girari tem̄. Ma dur̄ wi, u gu. ²² N wee, saa ye s̄w̄, Baraki u Sisera naa gire. Ye Yaeli u yara u n̄n senn̄ da u n̄e, a na, kon nun dur̄ wi s̄w̄si wi a kasu.

U dua kur̄ win kuru mi, u wa wee, Sisera u kp̄i u guu, sii d̄ka gire win baa saburō.

²³ D̄ma te, Gusun̄ u dera Isireliba ba Yabini, Kananiban sun̄ kawa. ²⁴ Yen biru ba ra n ka n̄n tabu m̄wa sere ba ka n̄n taare mam mam ba go.

Debora ka Barakin womu

5

¹ Dōma tera Debora ka Baraki Abinḁamun bii ba womu
geni kua ba n̄e,

² i Yinni Gusunḁ siaro
domi Isireliban wirugibu ba gḁru doke bu tabu ko.
Tḁmbu kpuro ba maa tii wē bu ka bu swī.

³ I nḁḁwḁ b̄e sinambu,
i swaa dakio b̄e tem yērobu.

Na kon Gusunḁ, Isireliban Yinni tḁma ka womusu.

⁴ Yinni, sanam m̄e a sarama Seirin guurun di Edḁmun
temḁ,

tem mu yīra,
guru winu gḁsira nim,
ma gura na.

⁵ Guu bakanu nu yīra
wun̄e Gusunḁ Isireliban Yinnin wuswaaḁ,
wun̄e wi a tii sḁḁsi Siḁniḁ.

⁶ Sangaa, Anatin biin waati sḁḁ,
ka maa Yaelin saa sḁḁ,
goo ku ra sī swaa dosḁ.

Be ba gam dḁḁ, swaa kisiya ba ra ka de.

⁷ Wirugii goo sari wi u dam mḁ Isireliba sḁḁ,
sere n̄e Debora na ra ka seewa nge ben m̄ero.

⁸ Sanam m̄e ba Gusunḁ deri ba b̄unu sḁamḁ,
saa yera ba bu tabu w̄rima.

Adama baa ben tḁmbu nḁrḁbun suba weeru (40.000) sḁḁ,
goo sari wi u t̄er̄eru ñ kun m̄e yaasa mḁ.

⁹ N̄en gḁru ga dora Isirelin wirugibun sḁ,
ka be ba tii wē bu ka tabu ko.
I Yinni Gusunḁ takaru koowo.

¹⁰ B̄e sinambu, b̄e be i keteku kpikinu s̄oni,
i gari yi kparo.

B̄e gobigibu, b̄e be i sḁ beku buranu w̄llḁ,
i yi geruo.

B̄e maa bw̄ēbw̄ēbu, b̄e be i ka naasu s̄imḁ,
i yi wonwḁ.

¹¹ I swaa dakio.

Dokɔban bɔkuɔ tɔmba Yinni Gusunɔn nasaran womusu
mɔ,
ye u Isireliba wɛ.

Yen biru Yinni Gusunɔn tɔmbu ba sarama
ba da ba wɔa ben wusɔ.

¹² A seewo, Debora, a tabun womu ko,
a n ka sun gbiye.

A seewo, Baraki, Abinɔamun bii,
a ka wunen yobu wurama.

¹³ Isireliban sukum ba damgibu kamia.

Yinni Gusunɔ u dera na nasara wa tabu durɔbun wɔllɔ.

¹⁴ Be ba Amalekiba kamia,
ba na Efaraimuban tem di.

Benyamɛba ba maa bu swii.

Wirugiba na Makirin bweserun di.

Tabu sinamba maa na Sabuloniban min di.

¹⁵ Isakariban wirugibu ba ka Debora yɔra.

Ma ben tɔmbu kpuro ba Baraki swii.

Ba duki na wɔwa mi.

Adama Rubeniba baɛn nɔɔ tia kue.

Ba sika kua taa bin daabu sɔɔ.

¹⁶ Mban sɔna ba yɔanu sine.

Ba kiwa bu kparobun nɔɔ nɔ be ba nu sokumɔ?

Meya Rubeniba baɛn nɔɔ tia kue.

Ba sika kua taa bin daabu sɔɔ.

¹⁷ Galadigibu ba sina Yuudenin guruɔ.

Mba n kua Danuba ba ka ben goo nimkusu sine.

Aseɛba ba maa sɔ

nim wɔkun bera gia ka gen goorɔ, baɛn nɛ.

¹⁸ Adama Sabuloniba ka Nɛfitaliba

ba tii doke kari sɔɔ tabu gberɔ.

¹⁹ Kananin sinamba na ba ka bu tabu kua Tanakio
daarun bɔkuɔ te ba mɔ Megido.

Adama baɛn bu kamie bu sere ben arumani gaa gura.

Baa sii geesu baɛn wa ba sue.

²⁰ Wəllun diya kperi yi ka Sisera tabu kua.

Yi wāawa yin swεε sɔɔ saa ye yi ka nùn sannamə.

²¹ Kisionin daaru te ta wāa yellun di,

ten nim mu seewa mu bu gura.

Su se su tabu wəri ka wərugəru.

²² Siseran tabu kowobu ba duki doona.

Ben dumin naasun wəkinu nɔɔra.

²³ Yinni Gusunən gərado u gerua u nεε,

i Merosi bōrusio,

i yen tambu bōrusio.

Domi bañ nε ka wərugəba sannu

bu ka Yinni Gusunə somi.

²⁴ Kaa domaru wa, Yaeli, Hebεε Kenin kura.

Kaa domaru wa, Yaeli,

n kere kurəbu gabu be ba wāa kuna.

²⁵ Sisera u nun nim bikia, ma a nùn bom wē.

A ka nùn naa bom gum naawa gbεε bεεregiru sɔɔ.

²⁶ A kurun sii dεka sua ka nəm dware.

Ma a matalaka sua wunen nəm geu.

A Sisera kpare a win baa saburosu yabura.

²⁷ Sisera u dwiia u kpuna wunen naasə.

Mi u kpī mi, miya u gbiisi.

²⁸ Siseran mero u mεera fenentin di

u nɔɔguru sua u nεε,

aməna win tabu kεkε yañ ka tunumε.

Mba n kua win dumi yi ka tε mε.

²⁹⁻³⁰ Win bwāa bwisigiba nùn sɔɔwa ba nεε,

ba arumani gura ba bənu mɔwa,

kpa tabu kowo baawure u wəndia turo

ñ kun mε yiru sua.

Sisera u beku gobiginu suamə win tiin sɔ,

ka yabe ni ba sɔma dokea.

N deema mεya win mero u maa tii sɔɔmə.

³¹ Yinni Gusunə, a de wunen yiberəba kpuro bu gbi nge Sisera.

Adama be ba nun kī, ba n ballimə nge sɔɔ wii wəllun sɔɔ.
Yen biruwa tem mɛ, mu bəri yendu wa wɔɔ weeru.

Madianiba

ba Isireliba nəni sɔɔwa

6

¹ Yen biru Isireliba ba kpam kua ye yaɲ Yinni Gusunə dore. Ma u bu Madianiba nəmu səndia sere wɔɔ nɔɔba yiru. ² Madiani be, ba bu dam dərəmə gem gem. Yen sɔna Isireliba ba da ba kuku yenu kua kpee baaba sɔɔ ka kpee wərusə guunun bera gia. ³ Isireliba bə n ben dīanu duura, Madiani be, ka Amalekiba ka bwesenu ganu saa sɔɔ yari yerun di, ba ra nɛwa bu bu wəri. ⁴ Kpa bu ben sansani gira Isireliban gbeaɔ, bu ben dīa ni kpuro sanku sanku, bu ka da sere Gasan bəkuɔ, kpa bu maa ben yaa sabenu gura. Ba ku ra bu gāanu derie ni ba koo di. ⁵ Ba ra nɛwa ka ben yaa sabenu ka ben kuu bekuruginu ba n dabi nge twee. Be ka ben yooyoosu baɲ geeru mɔ. Ba ra nɛwa tem mɛ sɔɔ bu ka mu sanku, ⁶ kpa bu Isireliba deri nəni swāaru sɔɔ. Yera n dera Isireli be, ba Yinni Gusunə nɔɔguru sue ba nùn soka.

⁷ Sanam mɛ ba nùn soka Madiani ben sɔ, ⁸ u bu win sɔmɔ goo gəria wi u bu sɔɔwa u nɛɛ, ameniwa Yinni Gusunə u gerua. U nɛɛ, u bɛɛ yarama yorun di te i raa Egibitigibu diiyammɛ. ⁹ U bɛɛ wəra ben nəman di ka sere maa be ba bɛɛ dam dərəmə kpuron nəman di. Ma u be kpuro gira bɛɛn wuswaan di. U ben tem mwa u bɛɛ wɛ. ¹⁰ U bɛɛ sɔɔwa ma wiya Gusunə bɛɛn Yinni. Yen sɔ, i ku Aməreban bīnu sɔ bèn temɔ i wāa. Adama in win gere mem nɔɔwɛ.

Gusunə u Gedeoni gəsa

u ka Isireliba faaba ko

¹¹ Yen biruwa Yinni Gusunən gɔrado u na Ofaraɔ u sina dāru garun nuurɔ. Dāa te, ta sāawa Yoasigiru wi u sāa Abiesɛɛn bweseru. Win bii Gedeoni u alikama soomɔ dāa bii gama yerɔ Madianiba bu ku raa ka nùn wa. ¹² Ma Yinni Gusunən gɔrado wi, u tii Gedeoni sɔɔsi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, tabu durɔ damgii wunɛ, Yinni Gusunɔ u ka nun wāa.

¹³ Gedeoni u nùn wisa u nɛɛ, nɛn yinni, Yinni Gusunɔ ù n wāa ka bɛsɛ, mba n kua yeniba kpuro ya ka sun deema. Mban sōna u ku ra maa sɔm maamaakigia ko ye bɛsɛn baababa ba sun sɔɔwa u ra raa ko ye u ka bu yarama Egibitin di. Tē wee, u sun Madianiba nɔmu sɔndia u deri.

¹⁴ Ma Yinni Gusunɔ u nùn mɛɛra u nɛɛ, a doo ka wunen dam kpuro a Isireliba wɔra Madianiban nɔman di. Nɛna na nun gɔra.

¹⁵ Gedeoni u nùn sɔɔwa u nɛɛ, nɛn yinni, swaa yerà kon kpe n ka Isireliba faaba ko, domi Manasen bweseru sɔɔ, nɛn tɔmba ba bwɛɛbwɛɛru bo. Nɛna na maa sāa yākabu nɛn baan yenuɔ.

¹⁶ Yinni Gusunɔ u nùn wisa u nɛɛ, ka mɛ, ko na n ka nun wāa. Madianiban dam mu koo ko nge tɔn turogim kpa a bu sɛsuku.

¹⁷ Gedeoni u nɛɛ, à n ka man nɔnu geu mɛɛran na, a man yīreru garu sɔɔsio te ta gerumɔ mā wunɛ Gusunɔwa a ka man gari mɔ. ¹⁸ Na nun kanamɔ a ku doona minin di sere n ka wurama wunen mi ka nɛn kēru kpa n nun tu wē.

Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, to, kon nun ma sere a ka wurama.

¹⁹ Ye Gedeoni u da yenuɔ u boo buu go u gu sawa ma u som sua kilo tenagim u ka pɛɛ kua ye yañ seeyatia mɔ. U yaa ye doke bireru sɔɔ, ma u kpee tɔm doke wekeru sɔɔ u ka na u nùn ye kpuro yiiya dāa ten nuurɔ. ²⁰ Gɔrado wi, u nɛɛ, a yaa ye ka pɛɛ ye suo a sɔndi kpee tenin wɔllɔ kpa a kpee tɔm mɛ wisi yen wɔllɔ.

Ma u kua mε. ²¹ Gɔrado wi, u yaa ye ka p̄ε ye baba ka win dεka ye u nenin s̄eru. Ma d̄ɔ u yarima kpee ten min di u yaa ye ka p̄ε ye mwa. Yera Gedeoni u gɔrado wi bia. ²² Saa yera u tuba ma Yinni Gusunɔn gɔradowa ma u nεε, Yinni Gusunɔ, na kam kua, domi na wunen gɔrado wa n̄ni ka n̄ni.

²³ Adama Yinni Gusunɔ u n̄n s̄ɔwa u nεε, a wunen laakari kp̄iyɔ, a ku berum ko, ān gbimɔ.

²⁴ Ma Gedeoni u n̄n ȳaku yeru bania mi, ma u tu ȳisuru k̄a, Yinni Gusunɔ u ra b̄ari yendu w̄ε. Ȳaku yee te, ta w̄a mi sere ka gisɔ Ofaraɔ Abiesεεban temɔ.

Gedeoni u b̄u wi ba m̄

Baalín ȳaku yeru sura

²⁵ W̄ku tee te s̄ɔra Yinni Gusunɔ u maa Gedeoni s̄ɔwa u nεε, a wunen baan naa kineru suo ka naa kineru garu te ta w̄ɔ n̄ɔba yiru m̄, kpa a b̄u wi ba m̄ Baalín s̄a yee te sura te wunen baa u m̄ mi, kpa a ten b̄u d̄a te ta gire mi wuka. ²⁶ Kpee tenin w̄llɔwa kaa man ȳaku yeru bania nge mε ba ra ko, kpa a naa kineru yiruse te sua a ka ȳaku d̄ɔ mwaararugiru ko ka b̄u d̄a te a wuka mi.

²⁷ Ma Gedeoni u t̄mbu w̄kuru ḡsa win s̄m kowobu s̄ɔ u da u kua ye Yinni Gusunɔ u n̄n yiire. Adama ȳn s̄ u win baan ȳnugibu ka wuugibun berum m̄, ūn ye kue s̄ɔ s̄ɔ. W̄kura u ye kua. ²⁸ Ye wuugiba seewa buru buru yellu, ba wa wee, ba b̄u wi ba m̄ Baalín ȳaku yeru sura, ma ba ten b̄u d̄a wuka, ma ba naa kineru yiruse te go ba ka ȳaku d̄ɔ mwaararugiru kua s̄a yee kpa te ba gira mi s̄ɔ. ²⁹ Yera ba bikianam̄ ba m̄, wara u yabu ye kua.

Ba kaso kua baama bu ka n̄. Ma ba nua ma Gedeoni, Yoasin biiwa u ye kua. ³⁰ Ma ba Yoasi s̄ɔwa ba nεε, a wunen bii yarama su n̄n go, domi u b̄u wi ba m̄ Baalín ȳaku yeru sura, u maa ten b̄u d̄a wuka.

³¹ Yoasi u be ba yǎ mi kpuro sǎw̄wa u nɛɛ, beeya i ko Baali sanna? Beeya i ko nùn faaba ko? Baawure wi u nùn mǎru bara, u koo gbi yam mu sere sǎra. Û n sǎan na Gusunǎ, i de u ka tii yina. Domi win sǎa yera ba sura.

³² Saa dǎma ten diya ba Gedeoni soka Yerubaali yèn sǎ Yoasi u nɛɛ, bu de Baali u ka tii yina, domi win yǎku yera ba sura.

Gedeoni u Gusunǎ

yǎreru bikiamǎ

³³ Yen biru Madianiba kpuro ka Amalekiba ka bwese ni nu wǎa sǎw̄ yari yeru gia ba menna ba Yuudeni tǎbura ba ben sansani gira wǎwǎw̄ ye ba ra soku Yisireeli. ³⁴ Ma Yinni Gusunǎn Hunde u Gedeoni yǎw̄wa. Ma u kǎba wura u ka Abieseba soka bu nùn swǎi. ³⁵ Ma u Manaseba kpuro sokusia ka Aseeba ka Sabuloniba ka Nefitaliba. Ma be kpuro ba na ba menna sannu, ba nùn swǎi.

³⁶ Yera Gedeoni u Gusunǎ sǎw̄wa u nɛɛ, à n kaa Isireliba faaba kon na saa nen min di nge me a gerua, a man yǎreru sǎwsio. ³⁷ Wee, kon yǎa san sini yi temǎ alikama soo yerǎ. Ñ n kua bururu, dirum mù n wǎa yǎa san si tǎna sǎw̄, kpa alikama soo yee te kpuro ta n gbere, sanam me sǎw̄ra kon gia ma geema, kaa Isireliba faaba kowa saa nen min di nge me a gerua.

³⁸ Ma n kooru me. Sisiru u seewa buru buru yellu u yǎa san si gama ma sin nim mu gbǎe yoruku yiba. ³⁹ Ma Gedeoni u Gusunǎ sǎw̄wa u nɛɛ, a ku ka man mǎru ko, a de n ka nun gari ko nǎn tee teni. Na kǎ a maa man yǎreru sǎwsio ka yǎa san si. A de si tǎna su n gbere kpa alikama soo yee te, ta n kakoru sǎa baama.

⁴⁰ Ma Gusunǎ u kua me wǎku te. Yǎa san si tǎna su gbere, ma alikama soo yee te, ta kakoru sǎa.

Gedeoni ka win tǎmbu

gooba wunɔbu

7

¹ Ma Gedeoni wi ba maa mɔ Yerubaali, wi ka win tɔmbu kpuro ba seewa buru buru ba da ba ben sansani gira yeru ge ba mɔ Harodun bɔkuɔ. Madianiban sansani ya maa wɔa ben sɔɔ yɛsan nɔm geu gia wɔwa gaa sɔɔ guu te ba mɔ Mɔren bɔkuɔ.

² Yera Yinni Gusunɔ u Gedeoni sɔɔwa u nɛɛ, wunen tɔn be, ba dabi too. Nà n bu Madianiba nɔmu beria ba ko n tamaa ben tiin dama ba ka bu kamia. Baɔn koo maa man siara. ³ Yen sɔ, a doo a kpara tɔn be sɔɔ, a nɛɛ, baawure wi u nande ma berum nùn mɔ, u gɔsiro saa Galadi minin di u wura yenuɔ. Ma tɔmbu nɔrɔbun suba yenda yiru (22.000) ba gɔsira ba wura.

Ma n tie tɔmbu nɔrɔbun suba wɔkuru (10.000). ⁴ Ma Yinni Gusunɔ u maa Gedeoni sɔɔwa u nɛɛ, ka mɛ, tɔn be, ba dabi too. A ka bu doo daarɔ. Miya kon nun bu wunana. Ben wi na nɛɛ, u koo ka nun da, wiya u koo da. Ben wi na nɛɛ, uɔn ka nun dɔɔ, wiya kun dɔɔ.

⁵ Yera Gedeoni u dera tɔn be, ba da daarɔ. Miya Yinni Gusunɔ u maa nùn sɔɔwa u nɛɛ, be ba nim sɔka ka nɔma ba nɔra, a bu wunana ka be ba yiira ba nɔɔ girari daarɔ.

⁶ Be ba ka nɔma nim sɔka ba nɔra, ben geera kuawa tɔnu gooba wunɔbu (300). Be ba tie ba yiirawa ba ka nɔra. ⁷ Ma Yinni Gusunɔ u Gedeoni sɔɔwa u nɛɛ, wune ka tɔmbu gooba wunɔbu be ba nim sɔka ba ka nɔra mi, beɛn nɔmuɔra kon Madianiba beri, n ka beɛ faaba ko. A de be ba tie kpuro bu wura yenuɔ.

⁸ Ma Gedeoni u dera tɔn be kpuro ba gɔsira ma n kun mɔ tɔmbu gooba wunɔbu ye. Adama u dera ba dɔanu ka kɔbi kpuro deri mi.

N deema Madianiban sansani ya wɔa wɔwɔa ma Isireliba ba maa wɔa yen gungurɔ.

Nasaran yĩreru

⁹Ye n kua wǎkuru, Yinni Gusunǎ u Gedeoni sǎǎwa u nɛɛ, a seewo a da a Madianiban sansani wǎri domi na nun ye nǎmu beria. ¹⁰À n maa berum mǎn na, a ka da mi, a gina doo mi, wunɛ ka wunen bǎǎ Pura, ¹¹kpa i nǎ ye ba gerumǎ, kpa i dam wa i ka da i bu wǎri.

Yera ba sara ba da sere be ba sansani kǎsun bǎkuǎ. ¹²Madianiba ka Amalɛkiba ka bwese ni nu na saa sǎǎ yari yerun di ba teriewa wǎwa ye sǎǎ nge twee. Ben yooyoosu kun geeru mǎ, su dabiwa nge yani sɛeri yi yi wǎa nim wǎkun goorǎ. ¹³Saa ye Gedeoni u tura mi, saa yera durǎ goo u win beruse sǎǎmǎ dosu ge u kua. U nɛɛ, wee na dosa na wa ma kira tumaani gaa ya binda ya na ya wǎri besɛ Madianiban sansanin kuu teerǎ ya tu fuka ta wǎruma.

¹⁴Win beruse wi, u nǎn sǎǎwa u nɛɛ, n ñ mǎ gǎa tukunu ganu. Gedeoni, Yoasin bii, Isireli win takobiwa ya koo sun tabu di. Gusunǎwa u nǎn besɛ Madianiba ka besen sansani kpuro nǎmu beria.

¹⁵Gedeoni u dosu ge ka gen tubusianu nua. Yera u yiira u Gusunǎ siara. Ma u gǎsira u wura win sansaniǎ u nɛɛ, i seewo domi Yinni Gusunǎ u bɛɛ Madianiba nǎmu beria.

Gedeoni u Madianiba kamia

¹⁶Gedeoni u win tǎmbu gooba wunǎbu (300) ye bǎnu kua wuunu ita. Ma u ben baawure kǎba wǎ ka wekeru tǎ sǎǎ wii bǎnda wǎa. ¹⁷U bu sǎǎwa u nɛɛ, ì n deema na ben sansani turuku kua i man mɛerio sǎa sǎa kpa i ko nge mɛ na mǎ. ¹⁸Saa ye nɛ ka be sa wǎa sannu sa besen kǎbi wura, saa yera i ko i maa bɛegii wura kpa sa n ka sansani ye sikerene kpa i n gbǎsukumǎ i n mǎ, Yinni Gusunǎ u nasara wa! Gedeoni u maa nasara wa!

¹⁹Wǎku suunu sǎǎ, saa ye wuu kǎsobu ba ra kǎsine, yera Gedeoni ka win tǎn be ba wǎa win mi, ba tura sansani yen kǎnnǎwǎ. Ma ba ben kǎbi wura ba weke ni kǎsuka ni ba neni mi. ²⁰Saa yera wuunu yiru ye ya tie ya yen kǎbi

wura, ma ba ben wekenu kəsuka. Ba wii bən ni sua ka nəm dwaa ma ba kəbi neni ka nəm geu. Ba yi wuramə, ma ba gbāsukumə ba m̀, Yinni Gusunə u nasara wa! Gedeoni u maa nasara wa!

²¹ Ben baawure u ka yǝ win yǝra yerə ba sansani ye sikerene. Ma werə be kpuro ba duku dukubu m̀ ka nɔɔguru. Ma ben gaba kpooru so ba doona. ²² Sanam mɛ tambu gooba wunəbu ye, ya yen kəbi wuramə yera Yinni Gusunə u dera werə be kpuro ba goonamə ka takobi. Ma ben gabu ba duki sua sere Beti Sitə ye ya wāa Sereran bera gia Abeli Məholan deedeeru Tabatin bəkuə.

²³ Ma Gedeoni u Isireliba sokusia saa Nɛfitaliba ka Aseeba ka Manaseban tem kpuron di. Ma ba Madianiba kpuro naa swii. ²⁴ U maa gɔra Efaraimuban guunun beri berika kpuro sɔɔ u nɛɛ, bu sarama bu Madianiba swaa bura Yuudenin təbusə sere n ka girari Beti Barə.

Yera Efaraimuba kpuro ba menna ba da ba swaa bura Yuudenin təbusun di sere n ka girari Beti Barə. ²⁵ Ba Madianiban sinambu yiru mwa be ba m̀ Orebu ka Seebu. Ba Orebu gowa kpee saara gaan wəllə, ma ba ye soka Orebu kpee saara. Ba maa Seebu go dāa bii gama yerə, ma ba te soka Seebun dāa bii gama yeru. Yen biru ba maa Madianiba naa swii. Ma ba ka Orebu ka Seebun winu na Gedeonin mi Yuudenin guruə.

Efaraimuba

ba ka Gedeoni m̄ru kua

8

¹ Yen biru Efaraimuba ba Gedeoni sɔɔwa ba nɛɛ, mban sɔɔna a sun kua mɛ, aɲ sun soka su nun somi sanam mɛ a dɔɔ a ka Madianiba tabu ko.

Ma ba n̄n gerusi gem gem. ² Gedeoni u bu wisa u nɛɛ, tən be i naa gira i go mi, i kua n kere ye Abiesɛeba be ba s̄a nen tiin tambu ba kua. ³ Bɛɛya Gusunə u Madianiban

sinam beni Orebu ka Seebu n̄omu beria. Ñ n men na, taa bi na kua buñ gāanu tura bi beε i kua s̄o.

Ye u bu s̄o wa mε, yera ben m̄oru ya sure.

Gedeoni u da

Yuudenin s̄o yari yeru gia

⁴ Yen biruwa Gedeoni u na Yuudenio u ye t̄obura wi ka win t̄ambu gooba wun̄obu (300) ye. N deema ba wasire. Adama ka mε, ba wer̄o be naa sw̄i. ⁵ Ye ba tura Suk̄otuo yera u Suk̄otugii be s̄o wa u nεε, na beε kanam̄owa i man d̄ianu k̄εȳo baa fiiko nen t̄on be, bu wa bu di domi ba wasira. Sa maa Sebaki ka Salumuna, Madianiban sinambu naa sw̄i wa.

⁶ Ma Suk̄otugibun wirugiba n̄un wisa ba nεε, mban s̄ona sa ko wunen tabu kowobu d̄ianu k̄ε. In̄ Sebaki ka Salumuna n̄oma tura gina.

⁷ Ma Gedeoni u nεε, too, yañ taare. Sanam mε Yinni Gusun̄o u man Sebaki ka Salumuna n̄omu beria, sāki ka aw̄in seniya kon ka beε so.

⁸ Min diya u da Penuelio. Ye u tura mi, gāa tee niya u maa ben tii kana. Ma ba n̄un wisa nge mε Suk̄otugiba wisa. ⁹ Ma Gedeoni u Penueligibu s̄o wa u nεε, n̄a n nasara wa ma na ḡsirama na wee, kon beεn gidambisa ye sura.

¹⁰ N deema Sebaki ka Salumuna ba w̄a Kaakorio ka ben tabu kowobu b̄en geera sāa n̄r̄obun suba w̄akura n̄obu (15.000). Beya ba tie ben tabu kowo be s̄o, be ba na saa s̄o yari yerun di. Domi ba ben n̄r̄obun suba wunaa teeru (120.000) go. ¹¹ Gedeoni u swaa mwa ye ya gbaburu bewe, N̄obaki ka Yogbean s̄o yari yeru gia. Ma u da u t̄on be w̄ari Kaakorio subaru s̄o bañ ka baaru. ¹² Yera Madianiban sinambu yiru be, Sebaki ka Salumuna ba duki yakikira. Ma Gedeoni u bu naa sw̄i u mw̄erima. U ben tabu s̄a ye kpuro burisina.

¹³ Ye u g̃osirama u wee, u kpawa ka Heresio ye ya w̃a gungunun baa s̃o. ¹⁴ Ma u Suk̃otun bii aluwaasi goo mwa, u ñn gari bikikia. Ma aluwaasi wi, u ñn Suk̃otun guro gurobu ka yen wirugibun ỹsa yorua t̃nu wata ka w̃kura ñõbu ka yiru. ¹⁵ Ma u da u Suk̃otugii be deema u ñe, Sebaki ka Salumuna be wee, b̃n s̃ i man kem s̃õwa i ñe, mban s̃na i ko i ñn tabu kowobu be ba wasira d̃ianu k̃. Domi sañ Sebaki ka Salumuna ñoma tura gina.

¹⁶ Ma u wuu gen guro gurobu mw̃era u bu seeyasia ka s̃aki ka aw̃in seni. ¹⁷ Yen biru u Penueligibu go go, ma u ben gidambisa sura.

¹⁸ Ma u Sebaki ka Salumuna bikia u ñe, dur̃o be i go Tabori mi, am̃na ba s̃a.

Ba ñn wisa ba ñe, ba ka nun weeñwa, ba s̃a nge sina bibu.

¹⁹ Yera u ñe, ñn maaba mi, ñn mero turosibun tii tii. Na b̃rua ka Yinni Gusuñn ỹsiru, ì kun daa bu go, nañ b̃e goom̃o.

²⁰ Ma u win bii yeruma Yet̃e s̃õwa u ñe, a seewo a bu go.

Adama bii dur̃õbu ge, gañ gen takobi wome berum s̃o. Domi uñ gina kp̃a. ²¹ Yera Sebaki ka Salumuna ba ñe, wunen tii a seewo a sun go. Domi t̃n dur̃n tiiwa u koo kp̃i u yen bweseru ko.

Ma Gedeoni u seewa u Sebaki ka Salumuna go. Yen biru u bura ỹa ni nu w̃a ben yooyoosun w̃iño kusia u ka doona.

Ye Gedeoni u kua

win w̃a d̃akeru s̃o

²² Yen biru Isireliba ba Gedeoni s̃õwa ba ñe, wuna kaa ko besen wirugii, wuñe ka wunen bii ka win bibun bweseru. Domi wuna a sun w̃ra Madianiban ñoman di.

²³ Gedeoni u bu wisa u ñe, nañ m̃ b̃en wirugii, ñn bibu bañ maa m̃ b̃en wirugibu. Yinni Gusuñwa u koo

ko b̄een wirugii. ²⁴ Adama kon b̄ee ḡã teenu kana. I de b̄een baawure u man swaa tonkunu w̄ẽ ni i wer̄obu mwaari.

N deema Madianiba ba swaa tonku wuraginu m̄o, domi ba s̄awa Isimeelin bweseru. ²⁵ Ba n̄ee, sa ko nun w̄ẽ ka nuku tia.

Yera ba bekuru garu teria t̄e s̄o be kpuro ba swaa tonku ni kp̄ẽ ni ba wer̄obu mwaari mi. ²⁶ Swaa tonku wuragii ni ba Gedeoni w̄ẽ mi, nin bunum mu tura kilo yendun saka. Ni baasi u maa Madianiban sinambun wuraba ka swaa tonkunu ka yabe gobiginu wa, ka maa bura ȳã ni nu raa w̄ã ben yooyoosun w̄iin̄o. ²⁷ Ma u bw̄aroku kua ka wura ye, u gu yii yeru kua win wuu Ofarao. Ma Isireliba kpuro ba Yinni Gusun̄on s̄aru deri, ba da ba gu s̄am̄o. Ma ga ra kua Gedeoni ka win t̄ambun yina.

²⁸ Taa bi s̄o, Isireliba ba Madianiba kamia ba bu taare mam mam. Ma tem m̄e, mu w̄ã b̄eri yendu s̄o w̄õ weeru sere Gedeoni u da u ka gu.

²⁹ Saa ye s̄ora Gedeoni, Yoasin bii wi, u da u sina win yenuo. ³⁰ U bii t̄on dur̄obu marawa wata ka w̄okuru, domi win kur̄oba dabi. ³¹ Win kur̄o tan̄o wi u w̄ã Sikemūo u maa n̄un bii t̄on dur̄o marua, wi ba ȳisuru k̄ã Abimeleki. ³² Gedeoni u t̄ok̄o kuawa k̄õ k̄õ ma u gu. Ba n̄un sika win tundo Yoasin sikir̄o Ofarao, Abies̄eban tem̄o.

³³ Win ḡon̄on biru Isireliba ba kpam Yinni Gusun̄on s̄aru deri, ba b̄uu ni ba m̄o Baaliba s̄am̄o. Ma ba Baali Beriti kua ben b̄uu. ³⁴ Bañ maa Gusun̄o ben Yinni yaaye wi u raa bu w̄ora ben yibereban n̄oman di be ba bu sikerene kpuro. ³⁵ M̄eya bañ maa Gedeonin t̄ambu takaru garu kue, gea ye u raa bu kua kpuron s̄o.

9

Abimeleki u kua Sikemugibun kparo

¹Yen biruwa Abimeleki, Gedeonin bii, u da Sikemu win dwaanibun mi, u ka bu gari kua. ²U nɛɛ, i doo i Sikemun wirugibu bikia, mba ba kīru bo, Gedeonin bibu wata ka wōku te kpuro ta n s̄a ben kparobu? Nge t̄n turowa ba kī. I de bu yaaya ma nena na s̄a ben mero bisi wi ba bu marua.

³Ma win dwaani be, ba win gari yi kpuro Sikemun wirugii be s̄ōwa. Ma ben laakari ya wura win mi mam mam ȳn s̄o u s̄a ben mero bisi. ⁴Ba n̄n sii geesun gobi wata ka wōkuru w̄ɛ yi ba sua Baali Beritin s̄a yerun di. Ka gobi yiya u t̄n garu koo sariba ka naanaanugibu kasu ba n̄n swīi.

⁵U da win tondon yenuo Ofarao, ma u win tundo turosibu wata ka wōku te go kperu garun w̄ll̄o ma n kun m̄o ben d̄aako Yotamu wi u da u kukua. ⁶Ma Sikemugibu kpuro ka Milon yenugibu ba da ba menna Sikemu mi, d̄a bakaru garun nuuro kpee te ba giran b̄okuo, ma ba Abimeleki wi kua ben kparo.

Yotamun m̄ndu

⁷Ye Yotamu u gari yi nua, u da u ȳra guuru w̄ll̄o te ba m̄o Garisimu u n̄ogiru sua u gb̄ara u nɛɛ, i nen gari swaa dakio b̄ɛɛ Sikemugibu, kpa Gusuno u maa b̄ɛɛgii swaa daki.

⁸S̄ō teeru d̄anu menna nu suno kaso da wi u koo bandu di nin suunu s̄ō. Nu d̄a te ba m̄o olifi deema nu nɛɛ, a de a ko besen suno. ⁹Adama olifi ye, ya nɛɛ, nañ nen gum kobu derim̄o n ko besen suno, domi mena ba ra ka t̄nu w̄lle sue kpa bu maa ka mu Gusuno b̄ɛɛɛ w̄ɛ. ¹⁰Ma nu d̄a ye ba m̄o figie deema nu nɛɛ, a na a ko besen suno. ¹¹Adama figie ye, ya nu wisa ya nɛɛ, nañ nen bii geenu ka nen bam derim̄o n ko besen suno. ¹²Ma d̄a ni, nu maa da resem mi, nu ye s̄ōwa nu nɛɛ, a na a ko besen suno. ¹³Adama resem ye, ya nu wisa ya nɛɛ, nañ nen tam derim̄o n ko besen suno, domi tam mena mu Gusuno

ka tǎmbu nuku dobu wěemǎ. ¹⁴ Saa yera dǎa ni kpuro nu maa da nu awii deema nu nēē, a na a ko besen sunǎ. ¹⁵ Ma awii yi, yi dǎa ni wisa yi nēē, ì n kī n ko beēn sunǎ ka gem, i na i kuke nen kǎkǎrǎ. Ma n kun mē, dǎǎ u koo yari saa nen min di, kpa u Libanin dǎa baka ni ba mǎ seduruba mwa.

¹⁶ Ma Yotamu u kparam nēē, tē na beē bikiamǎ, ye i Abimelēki kua beēn kparo mi, i ye kuawa ka nuku tia murafitiru sari? I besen tundo Gedeoni ka win yenugibu tǎn geeru sǎǎsi? I nùn kua nge mē u beē kua? ¹⁷ Domi nen tundo u beē sanna, u win wǎaru kari bǎrie ye u ka beē wǎra Madianiban nǎman di. ¹⁸ Beē wee, i nen tondon yenugibu seesi gisǎ ma i nen maabu wata ka nǎǎba nne mwēera i go kperu garun wǎllǎ. Ma i win yoo tǎn kurǎn bii Abimelēki kua beē Sikemugibun kparo yèn sǎ u sǎa beēn mero bisi. ¹⁹ Tē ye i Gedeoni ka win yenugibu kua mi, ì n ye kuan na ka nuku tia murafitiru sari, Gusunǎ u de beē ka Abimelēki i n wǎasinē ka nuku dobu. ²⁰ Adama yà kun sǎa mē, u de dǎǎ u yari Abimelēkin min di u beē Sikemugibu ka Milon yenugibu mwa, kpa dǎǎ u maa yari beē Sikemugibu ka Milon yenugibun min di u Abimelēki mwa.

²¹ Yen biru Yotamu u duka sua u doona min di, u da u sina Beriǎ yèn sǎ u win mǎǎ Abimelēkin berum mǎ.

Sikemugibu

ba Abimelēki seesi

²² Abimelēki u Isireliba kpara wǎǎ ita. ²³ Yen biru Gusunǎ u dera Abimelēki ka Sikemugibu ba ku ra nǎǎsinē. Yen sǎna tǎn be, ba Abimelēki seesi. ²⁴ Yeni ya koorawa kpa Abimelēki ka Sikemugii be ba raa Gedeonin bibu wata ka wǎkuru go mi, bu ka yen nǎni swǎaru wa. Domi be kpurowa ba nǎǎ tia kua ba ka bu go. ²⁵ Sikemugibu bu ka Abimelēkin waaru go, yera ba tǎmbu gabu berua guunu wǎllǎ. Tǎn be, bǎ n goo wa u sarǎ mi, kpa bu yēro sēre bu win yǎnu mwa. Yera ba da ba ye Abimelēki sǎǎwa.

²⁶ Sɔɔ teeru Gaali, Ebedin bii, u da Sikemuɔ, wi ka wigibu. Ma Sikemugibu ba nùn tii wē. ²⁷ Yera ba da ben gbeaɔ ba resemba sɔra ba gama ma ba tɔɔ bakaru kua. Ba da ben bũu dirɔ ba di ba nɔra ma ba Abimeleki bɔrusi. ²⁸ Gaali u Sikemugibu sɔɔwa u nɛɛ, mban sɔna bese Sikemugibu sa ko ka wura Abimeleki u sun taare. Wara ra n Abimeleki. N ñ Gedeonin bii ro? N ñ Sebuluwa u sãa win tabu sunɔ ro? Ñ n mɛn na, i de su besen sikado Hamɔri wiru kp̄iia wi u wuu ge sw̄i. Domi nañ wa mban sɔna sa ko Abimeleki sã. ²⁹ Bà n daa man kua wuu gen kparo, kon daa Abimeleki fukawa, kpa n nùn sɔ n nɛɛ, u wureo u win tabu yãnu sosi kpa u na u ka man wɔri.

³⁰ Sanam mɛ Sebulu wi u wuu ge kpare, u nua ye Gaali u gerua kpuro, yera u mɔru besira. ³¹ Ma u tɔmbu gɔra asiri sɔɔ u nɛɛ, bu Abimeleki sɔ ma Gaali, Ebedin bii u tunuma u tɔmbu gari kɛmɔ bu ka wi Abimeleki fuka. ³² Yen sɔ, u de wi ka win tɔmbu bu da bu kuke wɔkuru yakasɔ, ³³ kpa u wuu ge wɔrima buru buru yellu, saa ye Gaali ka wigibu ba yarima kpa u bu kua nge mɛ u k̄i.

³⁴ Ye n kua sisirun wɔkuru, yera Abimeleki u win tabu kowobu bɔnu kua wuunu nne, ma ba da ba kukua Sikemun biruɔ. ³⁵ Saa ye Gaali ka win tɔmbu ba yarima wuu gen min di, yera Abimeleki ka wigibu ba yarima ben kuku yenun di bu ka nùn wɔri. ³⁶ Ye Gaali u bu wa, yera u Sebulu sɔɔwa u nɛɛ, a mɛerio nge mɛ tɔmba saram wee guunun di.

Ma Sebulu u nùn wisa u nɛɛ, guunun tirosa a waamɔ mi, n ñ tɔmbu.

³⁷ Gaali u nɛɛ, ka gem, tɔmba ba saram wee guu te ta wã suunu sɔɔn di. Ma gaba maa wee dãa bakarun beran di mi sɔroba ra sinɛ.

³⁸ Saa ye sɔra Sebulu u nɛɛ, gari dori yi a raa maa saarimɔ mi ni? Yi a sun sɔɔwa a nɛɛ, wara ra n Abimeleki

su ka de u sun taare. Tẽ wiya wee mi, ka win tumbu be a gema mi. Ñ n men na, i wərinə wunε ka wi.

³⁹ Ma Gaali u gəsira u Sikemugibu menna u bu kpara ba ka Abimeleki tabu kua. ⁴⁰ Adama u nùn kpana u duka sua. Ma Abimeleki u nùn naa gira u win tən dabiru mēera kua googookum, bu sere wuun gbārarun kənnə turi. ⁴¹ Ma Abimeleki u da u wāa Arumaə. Saa ye səəra Sebulu u Gaali gira ka sere maa Sikemugii be ba ka nùn yōra. Ma u nεε, bu ku raa maa wurama wuu mi.

⁴² Sisiru, Sikemugii be ba tie, ba səuru kua ba gbea dəə. Yera ba da ba ye Abimeleki səəwa. ⁴³ Ma u win tumbu bənu kua wuunu ita, u dera ba kukua yakasə. Ye ba Sikemugii be wa ba yarima wuun di, yera ba bu tabu wəri. ⁴⁴ Ma Abimelekin tii ka wuu teeru ba da ba yə wuun gbārarun kənnəwə. Yera wuunu yiru ye ya tie, ya da ya be ba wāa gbeaə mi deema ya bu go go. ⁴⁵ Ma ba ka wuu gen tumbu tabu kua, sere səə u ka kpa. Ma u gen tii kəsuka mam mam u bəru wisi gen kpεεkpεεku wəllə u ka səəsi ma u gu bōrusi.

⁴⁶ Sanam mε be ba wāa Sikemun tabu kowobun kariə, ba nua mε, yera be kpuro ba dua wəruə būu wi ba mə Beritin dirun temə. ⁴⁷ Ma goo u na u Abimeleki səəwa u nεε, tamba wāa ba mənne wəru ge səə. ⁴⁸ Yera Abimeleki ka wigibu ba na guu te ba mə Saaməəwə, ma u gbāa sua u ka dāa kāasa gaa bura u seru səndi. Yen biru u win bwāabu səəwa u nεε bu maa koowo nge mε. ⁴⁹ Ma ben baawure u dāa kāasa bura u seru səndi ba ka nùn swii. Ma be kpuro ba ben dāa ye sure wəru gen kənnəwə. Yen biru ba ye dəə doke. Ma Sikemugii be ba wāa wəru ge səə kpuro ba dəə mwaara. Ba sāawa tumbu nərəbu (1.000), kurəbu ka durəbu.

Abimelekin gəə

⁵⁰ Yen biru Abimeleki u maa da u wuu ge ba m̀ Tebesi wəri, u gu kamia. ⁵¹ N deema wuu ge sɔɔ, ba kuku yeru garu m̀ te ba bana. Ta sãawa dii tɛera. Ten wɔllɔwa wuu gen tɔmbu, kurɔbu ka durɔbu kpuro ka gen wirugibu ba yɔɔwa ba kukua. ⁵² Ma Abimeleki u kp̄ia u da dii tɛera yen bɔkuɔ u ka bu wəri. Sanam mɛ u wãa ten kɔnnɔwɔ, u ka tu d̄ɔ s̄ɔre, ⁵³ yera kurɔ goo u ǹn nɛɛ bia kara u wiru kɔra. ⁵⁴ Saa yera Abimeleki u aluwaasi wi u win tabu yãnu sɔɔwa s̄ɔwa u nɛɛ, a man wunen takobi sɔkuo n gbi kpa bu ku nɛɛ tɔn kurɔwa u man go.

Ma aluwaasi wi, u ǹn ye sɔka u go. ⁵⁵ Ye Isireliba ba wa Abimeleki u gu, yera ba yarina be kpuro. Ben baawure u da win yenuɔ.

⁵⁶ Mesuma Yinni Gusunɔ u ka Abimeleki kɔsie k̄sa ye u win tundo turosibu wata ka nɔɔba nɛɛ ye kua be u go. ⁵⁷ Mɛya Yinni Gusunɔ u maa Sikemugibu ben k̄sa ye ba kua kɔsie. Ma Yotamu, Gedeonin biin b̄ri yi bu di.

Kparobu gabu, Tola ka Yairi

10

¹ Abimelekin gɔɔn biru, Tola, Puan bii, Dodon debubu Isakarin bweseru sɔɔ u seewa u Isireliba faaba kua. Tola wi, u raa wãawa Samiriɔ Efaraimun guunun bera gia.

² W̄ɔ yenda itawa u Isireliba kpara. Yen biru u kpuna u gu. Ma ba ǹn sika Samiri mi.

³ Tolan biru Yairi Galadigiwa u Isireliba kpara w̄ɔ yenda yiru. ⁴ Bibu tena u m̀, ben baawure ka win keteku. Wusu tena ba maa m̀ si ba ra soku Yairin baru kpaanu. Su wãawa Galadiɔ. ⁵ Yen biru Yairi u kpuna u gu ma ba ǹn sikua Kamɔwɔ.

Isireliba

ba kparam b̄u s̄aru wəri

⁶ Yeniban biru Isireliba ba kpm kua ye yañ Yinni Gusunə dore. Ba da ba bũu tən durə be ba m̀ Baaliba ka bũu tən kurə be ba m̀ Asitaateba s̄amə. Bũu ni, nu s̄awa Sirigibu ka Sidonigibu ka Aməniba ka Məabuba ka Filisitiban bũnu. Nge meya Isireliba ba kua ba ka Yinni Gusunə deri, bañ maa nùn s̄amə. ⁷ Yera win m̄ru ya seewa u bu Filisiti be ka Aməni be n̄mu s̄andia. ⁸ Ma ba Isireli be ba w̄a Aməreban temə Galadiə, Yuudenin s̄ə yari yeru gia mi n̄ni s̄əwa n ka kua w̄ə yendu yiru sari. ⁹ Saa ye s̄ə, Aməniba ba maa Yuudenin daaru t̄bura ba da ba Yudaba w̄ri ka Benyaməeba ka Efaraimuba. Ma Isireliba kpuro ba n̄ni s̄əra. ¹⁰ Yera ba Yinni Gusunə n̄ogiru sue ba n̄e, sa nun torari sa durum kua. Domi sa nun deri wunε wi a s̄a besen Yinni ma sa da sa bũu ni ba m̀ Baaliba s̄amə.

¹¹ Ma Yinni Gusunə bu wisa u n̄e, ye Egibitigibu ka Aməreba ka Aməniba ka Filisitiba, ¹² ka Sidonigibu ka Amalekiba ka Maoniba ba raa b̄e taare i s̄a ben jobu, ma i man n̄ogiru sue i faaba kana, nañ b̄e wurari ro? Nañ b̄e w̄re ben n̄man di? ¹³ Adama wee, i man deri i bũnu s̄amə. Yen s̄ t̄, nañ maa b̄e somimə. ¹⁴ I doo i bũu ni i s̄amə mi faaba kana nu b̄e w̄ra n̄ni sw̄a ten min di.

¹⁵ Ma ba n̄e, sa ȳ ma sa nun torariwa, a ka sun koowo nge m̄ a k̄i. Adama a ku de a kun sun faaba kue gisə.

¹⁶ Yera Isireli be, ba bũu ni wuna ben suunu s̄ən di, ba Yinni Gusunə s̄awa. Saa ye s̄əra u ben w̄nw̄ndu wa, wahala ye ba bu m̀n s̄.

¹⁷ Ma Aməniba ba m̄enna ba ben sansani gira Galadiə. Yera Isireliba ba maa begia gira Misipaə Galadin tem mi.

¹⁸ Ma ba wesiana ba n̄e, wara u koo sun kpara su ka Aməniba w̄ri. Wi u kp̄ia u kua m̄e, ȳrowa u koo ko besε be sa w̄a Galadi mini kpuron kparo.

Yefite

11

¹ Durɔ goo u wãa Galadi mi, win yĩsira Yefite. Durɔ wi, tabu durɔn tiiwa. Galadiwa u nùn mara ka kurɔ tanɔ goo.

² Galadi wi, u maa bibu gabu mara ka win kurɔ. Sanam mɛ bii be, ba kpɛa ba Yefite gira win tondon yenun di ba nɛɛ, uñ tondon tubi dimɔ domi u sãawa kurɔ tanɔ bii.

³ Ma Yefite u win tundo turosi be duka suuri, u da u wãa Tobuɔ. Ma u garu koo sariba menna u ka tɔmbu wɔraa daamɔ.

⁴ Yen biru Amɔniba ba Isireliba wɔri. ⁵ Sanam mɛ tabu swãa, yera Isireliban guro gurobu be ba wãa Galadiɔ ba da ba Yefite deema Tobu mi. ⁶ Ba nɛɛ, a na a ko bɛsɛn kparo su ka Amɔniba wɔri.

⁷ Yera u guro guro be sɔɔwa u nɛɛ, nɛ wi na sãa bɛɛn yiberɛ? N ñ bɛɛ i man gira saa nen tondon yenun di? Yèn sɔ i wãa wahala sɔɔ, n ñ yen sɔna i man somiru kanamɔ?

⁸ Ma Galadigii be, ba nùn wisa ba nɛɛ, geema, yen sɔna sa na wunen mi, a sun kpara su ka Amɔniba tabu ko. Yen biru kpa a n sãa bɛsɛn kparo, bɛsɛ be sa wãa Galadin bera mi.

⁹ Yefite u bu wisa u nɛɛ, ì n ka man da sa Amɔniba tabu wɔri, ma Yinni Gusunɔ u dera sa bu kamia, nena kon ko bɛɛn kparo ka gem?

¹⁰ Ma tɔn be, ba nùn wisa ba nɛɛ, Yinni Gusunɔwa ko n sãa bɛsɛn seeda sà kun kue ye sa gerua.

¹¹ Yera Yefite u ka bu da, ma ba nùn kua ben kparo. Saa ye sɔra u win gari yi kpuro Yinni Gusunɔ saaria Misipaa.

Gari yi Yefite

u Amɔniba sɔɔwa

¹² Yera Yefite u Amɔniban sina boko gɔria u nɛɛ, mba n sun mɔɔsine nɛ ka wunɛ, a ka nen tem tabu wɔrimɔ.

¹³ Ma sina boko wi, u nùn wisa u nɛɛ, sanam mɛ Isireliba ba wee Egibitin di, ba nen tem mwa saa daa te ba m̀ Aanɔɔn di n ka girari daa te ba m̀ Yabakuɔ ka Yuudenin

wɔwaa. Yen sɔ̄, i sun besen tem wesio ka been tii. Ì n kua me, sannɔ̄ maa sari.

¹⁴ Yera Yefite u maa sunɔ̄ wi gɔria u nee, ¹⁵ Isireliba bañ Mɔabuban tem ka Amɔniban tem mwe. ¹⁶ Geema, sanam me ba wee Egibitin di, ba gbaburu sara ma ba nim wɔ̄ku ge ba mɔ̄ Naa yari tɔbura. Yen biru ba da Kadesiɔ̄. ¹⁷ Saa min diya ba Edɔmun sunɔ̄ gɔria ba nee, u de bu win tem sara bu da wuswaaɔ̄ Kananin temɔ̄. Adama u yina mam mam. Meya ba maa Mɔabun sunɔ̄ gɔria. Yera win tii, u maa yina. Ma Isireliba ba sina Kadesi mi. ¹⁸ Yen biruwa ba seewa Kadestin min di ba gbaburun swaa mwa ba Mɔabuba ka Edɔmuban tem sɛ̄ena sere ba ka tura Mɔabu ben tem sɔ̄o yari yerɔ̄. Ma ba ben sansani gira daa te ba mɔ̄ Aaɔɔn bɔkuɔ̄ mi Mɔabuban tem mu nɔ̄ yɔ̄ra. ¹⁹ Saa min diya ba maa Sihoni, Amɔreban sina boko gɔria wi u wɔ̄a Hesiboniɔ̄ ba nee, u de bu sara win temɔ̄ bu doona Kananin tem gia. ²⁰ Adama Sihoni un̄ Isireliba naane kue u sere de bu sara win temɔ̄. Ma u win tabu kowobu kpuro menna ba ben sansani gira Yahasiɔ̄. Ma ba ka Isireliba tabu kua. ²¹ Yera Yinni Gusunɔ̄ u Sihoni ka win tɔmbu kpuro Isireliba nɔ̄mu beria. Ma Isireliba ba bu go go ba kamia ba tem me kpuro mwa. ²² Ba mwawa saa daa te ba mɔ̄ Aaɔɔn di n ka girari daa te ba mɔ̄ Yabɔkuɔ̄. Saa maa gbaburun di te ta wɔ̄a sɔ̄o yari yerɔ̄ n ka girari Yuudenio. ²³ Wee tɛ̄ Gusunɔ̄, bese Isireliban Yinni u Amɔreban tem me mwa u sun wɛ̄. Yera a kī a maa sun mu mwaari? ²⁴ Tem me wunen bũu Kemasi u nun wɛ̄, an̄ mu neni wune ro? Ñ n men na, sa ko maa tem me Gusunɔ̄ besen Yinni u sun wɛ̄ nenewa. ²⁵ Baa Balaki Siporin bii, Mɔabuban sunɔ̄ wi u dam bakam mɔ̄, un̄ wure u ka sun sikirina u sere nee, u koo sun tabu wari. Wune a n̄n dam kerewa? ²⁶ Wee yen wɔ̄o gooba wunɔ̄buwa (300) mini ye Isireliba ba ka wɔ̄a Hesiboniɔ̄ ka Aroeeɔ̄ ka sere wuu si su wɔ̄a mi kpuro ka si su wɔ̄a daa te ba mɔ̄ Aaɔɔn bɔkuɔ̄. Mban sɔ̄na in̄ bu tem me mwaari saa saa yen di. ²⁷ Sina

boko, n ò nɛ na tora, wuna a tora. Domi wuna a gbia a sun tabu wɔrima. Yen sɔ̀na Yinni Gusunɔ̀ wi u ra tɔ̀mbu sirie u sun siria gisɔ̀ bɛsɛ ka bɛɛ.

²⁸ Adama Amɔ̀niban sina boko wi, ùn Yɛfiten gari wure.

Yɛfiten nɔ̀ m̀wɛɛru

²⁹ Yera Yinni Gusunɔ̀n Hunde u Yɛfite yɔ̀wa. Ma u Manasen tem sara u da Misipaɔ̀ Galadin temɔ̀. Min diya u maa da Amɔ̀niban temɔ̀. ³⁰ Miya u Yinni Gusunɔ̀ nɔ̀ m̀wɛɛ teni kua u nɛɛ, Yinni, à n man Amɔ̀niba nɔ̀mu beria, ³¹ ma na bu kamia na wee, tɔ̀nu wi na gbia na ka yinna, wiya kon mwa n ka nun yãku dɔ̀ m̀waaararugiru kua.

³² Min diya u seewa u da Amɔ̀niban temɔ̀ u ka bu tabu ko. Ma Yinni Gusunɔ̀ u maa ǹn bu nɔ̀mu beria. ³³ Ma u bu kamia u nasara sua u ben wusu yendu mwa si su wã Aroɛn di n ka da Minitio sere ka Abeli Keramimuɔ̀. Ma Gusunɔ̀ u dera Isireliba ba bu taare mam mam.

³⁴ Sanam mɛ Yɛfite u gɔ̀sirɔ̀ win wuuɔ̀, Misipaɔ̀, yera win bii wɔ̀ndia u yarima u ǹn sennɔ̀ wee, u bara kpãru soomɔ̀ u yaamɔ̀. N deema bii wɔ̀ndia wi turowa u mara. Ùn maa bii goo mɔ̀. ³⁵ Sanam mɛ u bii wi wa, yera u win tiin yaberu nɛnuu u karana nuku sankiranun sɔ̀, u nɔ̀ɔ̀guru sua u nɛɛ, nɛn bii, nuku sankira bakanu sɔ̀ra a man doke mi. Domi na Yinni Gusunɔ̀ nɔ̀ m̀wɛɛru kua. Tàn maa kɔ̀biarɔ̀.

³⁶ Ma bii wɔ̀ndia wi, u win tundo wisa u nɛɛ, à n Yinni Gusunɔ̀ nɔ̀ m̀wɛɛru kua, a ka man koowo kpuro nge mɛ a gerua domi u dera a Amɔ̀niba be ba sã wunen yiberɛba mɔ̀ru kɔ̀sia. ³⁷ Adama a man suru yiru kɛyɔ̀ gina kpa n da guunu wɔ̀llɔ̀ ka nɛn wɔ̀ndia kpaasibu su wuri ko mi, yèn sɔ̀ nàn durɔ̀ sue na ka gbiɔ̀.

³⁸ Ma Yɛfite u ǹn suru yiru ye kã. U da guunu wɔ̀llu mi, ka win wɔ̀ndia kpaasibu ba wuri kua. ³⁹ Ye suru yiru ye, ya yiba, u da u win tundo deema. Ma tundo u ka ǹn yãku te kua, tèn nɔ̀ m̀wɛɛru u Yinni Gusunɔ̀ kua. Nge

meya wøndia wi, u ka gu, uñ durō sue. Saa dōma ten diya ba woro teni yi Isireliō. ⁴⁰ Wǎō baagere Isireliban tǎn kurōbu ba ra yariwa wuun di bu da bu Yefite Galadigiin bii wøndia wi swīiya sǎō nne.

Yefite ka Efaraimuba

12

¹ Yeniban biruwa Efaraimuba ba menna ba Yuudeni tǎbura ba da sǎō yēsan nǎm geu gia Yefiten mi, ba nne, mban sǎna a Amōniba tabu wǎri ma añ sun soka su nun somi. Yen sǎ tē, sa ko nun dǎō meni ka wunen diru sannu.

² Yera Yefite u bu wisa u nne, geema, ne ka negibu sa ka Amōniba tabu kua gem gem. Saa ye sǎra na bēe soka i ka sun somi. Adama bēen goo kun ne. ³ Ye na wa mēsum, yera na nen wāaru kari bǎrie na ka Amōni be tabu kua. Yinni Gusunō u maa man bu nǎmu beria. Ñ n men na, mba na kua i ka man tabu wǎrima gisō.

⁴ Yera Efaraimu be, ba Galadigii be sǎōwa ba nne, i sǎawa be ba duki yakura bese Efaraimun bwese keran di i da i wāa Manaseban suunu sǎō.

Ye Yefite u nua me, ma u win tǎmbu kpuro menna ba Efaraimuba tabu wǎri ba kamia. ⁵ Yera Galadigii be, ba da Yuudenin tǎbura yerō ba swaa bura mi Efaraimuba ba koo tǎbura. Efaraimu goo ù n na mi, ù n kī u tǎbura, yera Galadigibu ba ra nùn bikie bu nne, a sǎawa Efaraimu?

Ù n nne, aawo, ⁶ kpa bu nne, ñ n men na, a geruo a nne, Kiboleti.

Kpa u nne Giboleti.

Domi Efaraimu be, ba ku ra kpī bu gere dee dee. Sanam meya Galadigii be, ba koo nùn sēre yande bu saka Yuudenin tǎbu mi. Ben taa bi sǎō, Efaraimuba nǎrǎbun suba weeru ka yiruwa (42.000) ba gu.

⁷ Yefite wi, u Isireliba kparawa wǎō nǎōba tia ma u kpuna u gu, ba nùn sikua win wuuō, Galadin temō.

Kparobu gabu, Ibisani

ka Eloni ka Abudoni

⁸ Yefiten biru Ibisani, Betelehemugiiwa u kua Isireliban kparo. ⁹ Bibu watawa u mara, bii tɔn durɔbu tɛna, tɔn kurɔbu maa tɛna. Ma u dera bii tɔn kurɔ be, ba mɔra ka Isireliban bwese keri gɛɛ. Mɛya maa win tɔn durɔ be, ba wɔndiaba sua Isireliban bwese keri gɛɛ sɔɔ. U Isireliba kparawa wɔɔ nɔɔba yiru. ¹⁰ Yen biru u kpuna u gu. Ma ba nɔn sikua Betelehemuɔ.

¹¹ Ibisani biru, Eloni, Sabulonin bwese keragiiwa u kua Isireliban kparo. U Isireliba kparawa wɔɔ wɔkuru. ¹² Yen biruwa u kpuna u gu. Ma ba nɔn sikua Ayalonio Sabulonin temɔ.

¹³ Elonin biru, Abudoni, Hilelin bii, Piratonigiiwa u kua Isireliban kparo. ¹⁴ Bibu weeruwa u mara. Ma win debuminu sɔa tɛna. Win bii be, ka win debumii ni, ben baawure u win ketɛku mɔwa. Abudoni u Isireliba kparawa wɔɔ nɔɔba ita. ¹⁵ Yen biruwa u kpuna u gu. Ma ba nɔn sikua Piratonio Efaraimun temɔ Amalekiban guurɔ.

Sansom marubu

13

¹ Abudonin biru Isireliba ba kparam kua ye yaɔn Yinni Gusunɔ dore, ma u bu Filisitiba nɔmu beria wɔɔ weeru.

² N deema durɔ goo wɔa Soreaɔ Danun bweseru sɔɔ, win yisira Manɔa. Win kurɔ u sɔawa wiro. ³⁻⁵ Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔn gɔrado * goo u kurɔ wi kure u nɛɛ, wee, a sɔa wiro, adama kaa gura sua kpa a bii tɔn durɔ ma. U ko n sɔawa wi ba wuna nenem Gusunɔn sɔ saa win marubun di. Yen sɔ, a n tii sɛ, a ku tam gam nɔ, kpa a ku gɔa

* 13:3-5 Yinni Gusunɔn gɔrado Isireliba ba ku ra kɔ bu Gusunɔn yisuru sia. Yen sɔna u n bu kurema ba ra nɛɛ, Gusunɔn gɔradowa.

seseruginu di. A ku ra maa de bu bii win seri bura, domi wiya u koo Isireliba woram tore saa Filisitiban noman di.

⁶ Ma kurɔ wi, u da u win durɔ sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔn tɔnu goowa u man deema. U sɔawa nge Gusunɔn gɔrado goo. U nanum mɔ too. Naɔ maa nɔn bikie mɔn di u na. Uɔ maa man win yɔsiru sɔɔwa. ⁷ Adama u man sɔɔwa u nɛɛ, kon be gura sua kpa n bii tɔn durɔ ma. Yen sɔ, n ku be tam gam nɔ, kpa n ku gɔa seseruginu di. Domi bii wi, u ko n sɔa wi ba wuna nenem Gusunɔn sɔ saa win marubun di sere ka win wɔarun nɔɔ.

⁸ Yera Manɔa u kanaru kua nge meni, u nɛɛ, Yinni, a de wunen tɔnu wi a gɔrima mi, u kpm sun naawa kpa u sun sɔɔsi ye n weene su bii wi kua wi sa ko ma mi.

⁹ Ma Gusunɔ u Manɔan kanaru mwa, u dera win gɔrado wi, u wura kurɔ win mi, mi u sɔ gberɔ. Adama win durɔ sari mi. ¹⁰ Ma u duka da win durɔn mi, u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, durɔ wi u na nen mi gin teeru, wee u maa na tɛ.

¹¹ Manɔa u seewa u win kurɔ swii ba na durɔ win mi. Yera Manɔa nɔn bikia u nɛɛ, wuna a ka kurɔ wi gari kua?

Ma u nɛɛ, oo, nena.

¹² Manɔa u nɛɛ, wunen gari yi, yi n koorɔ, wooda yerɔ sa ko swii bii win sɔ. Amɔna sa ko nɔn kua.

¹³ Ma Yinni Gusunɔn gɔrado wi, u nɔn wisa u nɛɛ, ye na kurɔ wi sɔɔwa mi kpuro, yera u koo se. ¹⁴ Uɔ koo gɔanu di ni nu yara resem di. Uɔ tam gam nɔrumɔ, uɔ maa gɔa seseruginu dimɔ. Ye na nɔn yiire mi kpuro, yera u koo ko.

¹⁵ Manɔa u Yinni Gusunɔn gɔrado wi sɔɔwa u nɛɛ, na nun kanamɔ, a de su nun gɔrasia, kpa su nun boo kpemu yaare ko.

¹⁶ Ma gɔrado wi, u nɛɛ, baa à n man gɔrasia, naɔ wunen dɔanu dimɔ. Adama à n kɔ a nu kon na ka me, a ka ye Yinni Gusunɔ yaku dɔɔ mwaarugiru kuo.

Manᵛa uᵅ yē ma Yinni Gusunᵅn gᵛradowa durᵛ wi, u sᵅa. ¹⁷ Ma u nᵛᵛ, amᵅna wunen yīsiru, kpa su wa su nun takaru ko, wunen gari yi, yì n koora.

¹⁸ Yera gᵛrado wi, u nᵛᵛ, mban sᵅna a nen yīsiru bikiamᵛ. Nen yīsira, wi u ra maamaaki ko.

¹⁹ Saa yera Manᵛa u boo kpemu sua ka dīanu ganu u yi kperu wᵅllᵛ u ka Yinni Gusunᵛ yāku kua, wi, wi u ra maamaaki ko. Saa ye Manᵛa ka win kurᵛ ba yāku te mᵛera, ²⁰ saa ye sᵅra dᵅᵛ yara ya seewa wᵅllᵛ yāku ten min di, ma Yinni Gusunᵅn gᵛrado wi, u dua dᵅᵛ yara ye sᵅᵛ u ka suara. Ye Manᵛa ka win kurᵛ ba wa mᵛ, ma ba kpuna ba wuswaa tem girari. ²¹ Saa ye sᵅra u den gia ma Yinni Gusunᵅn gᵛradowa mi. Saa dᵅma ten di Gusunᵅn gᵛrado wi, uᵅ maa naare ben mi. ²² Ma Manᵛa u win kurᵛ sᵅᵛwa u nᵛᵛ, sa ko gbiwa mi, domi sa Gusunᵛ wa.

²³ Yera win kurᵛ u nᵛᵛ, Yinni Gusunᵛ ù n kī u sun gon na, uᵅ koo raa besen yāku te mwa. Uᵅ koo raa maa de su yeniba kpuro wa kpa su yenin bweseru nᵛ ye sa nua tē.

²⁴ Amen biru kurᵛ wi, u gura sua ma u bii tᵅn durᵛ mara. Ma ba nᵅn yīsiru kᵅ Sansom. Bii wi, u kpᵛa ma Yinni Gusunᵛ u nᵅn domaru kua. ²⁵ Sanam mᵛ u wᵅa Makᵅᵅ Danuᵛ, Sorea ka ᵛsitaolin baa sᵅᵛ, Yinni Gusunᵅn Hunde u nᵅn yᵅᵛwa u ka win sᵅmburu tore.

Sansom u wᵅndia goo kī

Tinnaᵛ

14

¹ Sᵅᵛ teeru, Sansom u seewa u da Tinnaᵛ. Ma u bii kurᵅbu gagu wa mi, Filisitiban bii wᵅndiaba sᵅᵛ, ga nᵅn wᵛre. ² Ye u wuma u win tundo ka win mero sᵅᵛwa u nᵛᵛ, na bii kurᵅbu gagu wa Tinnaᵛ Filisitiban bibu sᵅᵛ. I man nᵅn kasuo n sua kurᵅ.

³ Win tundo ka win mero ba nᵅn wisa ba nᵛᵛ, tᵅn kurᵅbu sariwa wunen mero bisibu sᵅᵛ, ñ kun mᵛ besen

bweseru sɔɔ, a ka da a kurɔ kasu Filisitiba sɔɔ be ba ku ra bango ko mi?

Adama Sansom u win tundo sɔɔwa u nɛɛ, ka mɛ, a man nùn kasuo domi u man wɛrewa.

⁴ Win tundo ka win mero baɛ yɛ ma gari yi, yi weewa saa Yinni Gusunɔn min di, domi swaa u kasu u ka Filisitiba sanna. N deema saa ye sɔɔ, Filisitibara ba sãa Isireliban yinnibu.

⁵ Yera Sansom u seewa u dɔɔ Tinna mi ka win tundo ka win mero. Ye ba tura Tinnagibun dãa gbaarɔ, miya Sansom u gera ma gbee sunɔ kpɛmu gagu ga nùn kɛenu gurema subaru sɔɔ ga kukirimɔ. ⁶ Saa yera Gusunɔn Hunde u nùn yɔɔwa ma u gbee sunɔ ge nɛnuu u yakana ka win nɔma nge mɛ ba ra boo buu yakanɛ. Adama uɛn win tundo ka win mero sɔɔwa ye u kua. ⁷ Ma u doona u da u ka kurɔ wi gari kua. Kurɔ wi, u nùn wɛre gem gem. ⁸ Sɔɔ mɛɛrun biru Sansom u kpam sarɔ mi ka win tundo ka win mero u ka win kurɔ sua. Ma u gera gbee sunɔ goo ten mi, u tu mɛɛra. Yera u deema wee, tɛi yi mɔma te sɔɔ, yi tim koosi. ⁹ Ma u nɔma kpɛɛ u tim mɛ wɔwa u dimɔ swaaɔ. Ye u win tundo ka win mero naamwɛ, u maa bu wɛ ba di. Adama uɛn bu sɔɔwa ma gbee sunɔ gorun diya u tim mɛ wunama.

Sansom u Filisitiba

sukuru kua

¹⁰ Ma win tundo u da kurɔ win yenuɔ. Miya Sansom u kurɔ kpaa dɛanu kua domi meya aluwaasiba ba ra ko.

¹¹ Sanam mɛ Filisitiba ba wa mɛ, ma ba aluwaasiba tena kasu ba da ba ka nùn sina. ¹² Ma Sansom u bu sɔɔwa u nɛɛ, kon bɛɛ sukuru garu kua. Sere n ka ko kurɔ kpaa ten sɔɔ nɔɔba yiru, kpa i man tu tubusia. Ìn tu tuba, kon bɛɛn baawure yaberu kɛ ka tɔɔ baka yãnu. ¹³ Adama ì kun tu tuba bɛɛya i ko man ye kpuro wɛ.

Ma ba nɛɛ, oo, a sun tu kuo, sa swaa daki.

¹⁴ Ma u n̄e, dion min diya dīanu yara.

Damgiin min diya gāa duronu yara.

Ma ba kpana bu suku te tubusia sere n ka kua s̄ō ita.

¹⁵ Yen biru ba Sansom kurō wi s̄ōwa ba n̄e, a wunen durō kākiriō u ka sun suku te tubusia. À n yina, sa ko b̄e d̄ō meni, wun̄e ka wunen yenugibu kpuro. N ñ i sun sokawa i ka besen yānu w̄ara?

¹⁶ Ma Sansom kurō u na u sumō win wuswaaō u n̄e, a man kam m̄erawa. Añ man kī. A nen t̄ambu sukuru kua, adama añ man tu tubusie.

Ma Sansom u n̄e, suku te nañ nen tundo ka nen m̄ero tubusie, wuna kon sere tu tubusia?

¹⁷ Ma u sumō t̄ō baatere Sansom wuswaaō. Ye n kua s̄ō n̄ōba yiruseru yera u n̄n suku ten tubusianu s̄ōwa. Domi wuri yi, yi den n̄n wasira. Ma kurō wi, u da u nu win t̄ambu s̄ōwa. ¹⁸ Yera s̄ō n̄ōba yiruse ten yoka t̄n be, ba Sansom s̄ōwa ba n̄e, mba n do n tim kere.

Nge mba n dam m̄o n kere gbee sunō.

Ma Sansom u n̄e, ì kun daa ka nen kurō s̄amburu kue nge naa wuku, ìn daa suku te tubu.

¹⁹ Yande Yinni Gusun̄n Hunde u n̄n ȳōwa ma u da u Asikalonigibu go t̄nu tena t̄n dur̄bu t̄na. U ben yānu gura u ka da u be ba win suku te tuba w̄. Ma u ḡsira win baan yenuō ka m̄ru. ²⁰ Yera ba win kurō wi sua ba aluwaasi tena yen turo k̄a wi u kua win kurō k̄pa sarō.

Sansom u Filisitiba

m̄ru k̄sie

15

¹ Ye n kua s̄ō m̄eru, alikama ḡēbun saa, Sansom u boo kp̄mu gagu sua u ka win kurō beram da. Ye u tura mi, yera u win dokiri s̄ōwa u n̄e, na kī n da nen kur̄n

dirɔ. Adama dokiri wi, u yina. ² U nɛɛ, na tamaa aɛ maa nùn kīwa mam mam. Ma na nùn wunen bɔrɔ kã. Win wɔnɔ wee, a nùn suo kɔsire. U maa nùn buram kere.

³ Sansom u nɛɛ, nà n Filisitiba kɔsa kua tẽ, naɛ ko na n taare mɔ ye sɔɔ.

⁴ Ma u doona u sɛusu gooba wunɔbu (300) mwa u sin sinu bɔkua yiru yiru. Yera u wii bɔnnu sɔrisi nin sii nin suunu sɔɔ. ⁵ Ma u wii bɔn ni dɔɔ doke u sɛu si sure Filisitiban alikama gbaanɔ. Ye ba gã ba suba ka ye baɛ gɛɛbu kpa sere ka ben dãa gbaanɔ mi ba olifiba duura, kpuro ya dɔɔ mwaarawa. ⁶ Ma Filisitiba ba nɛɛ, wara u sun yenin bweseru kua.

Ma ben gaba nɛɛ, Sansom, Tinnagibun dokiriwa, yèn sɔ ba win kurɔ wɔra ba goo kã.

Ma ba da ba kurɔ wi ka win tundo mwa ba bu dɔɔ meni. ⁷ Sansom u bu sɔɔwa u nɛɛ, yeniwa i mɔ? Ñ n men na, naɛ derimɔ na kun mɔru kɔsie.

⁸ Ma u bu wɔri ka dam u bu go ta saka sara. Ma u da u wã Etamun kpee baa sɔɔ.

Sansom u Filisitiba kamia

⁹ Saa ye sɔɔra Filisitiba ba seewa ba da ba ben sansani gira Yudaban temɔ ba terie sere Lekio. ¹⁰ Ye Yudaba ba bu wa ba nɛɛ, mba n kua i ka sun wɔrima meni.

Ba nɛɛ, Sansomwa sa kasu su mwa su bɔke su nùn kua nge mɛ u sun kua.

¹¹ Yera Yudaban tɔnu nɔrɔbun suba ita (3.000) ba seewa ba da Etamun kpee baa mi, ba Sansom deema ba nɛɛ, aɛ yɛ ma Filisitibara ba sãa besen yinnibu? Mban bwesera a sun kua meni.

Sansom u bu wisa u nɛɛ, nge mɛ ben tii ba man kua, nge meya na maa bu kua.

¹² Ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, sa nawa su ka nun mwa su bɔke su nun Filisitiba nɔmu beria.

Ma u nɛɛ, i bɔruo beɛn tii i kun man goomɔ.

¹³ Ba n̄ε, ya wã. Sa kī su nun b̄okewa su nun Filisitiba n̄omu beria. Sañ nun goom̄o.

Ma ba n̄un b̄okua ka w̄εε kpee yiru. Ba n̄un yarama kpee baa yen min di. ¹⁴ Ye u tura Lekio, Filisitiba ba n̄un senn̄o na ka wure bakanu. Saa yera Yinni Gusun̄on Hunde u n̄un ȳowa. Ma u w̄εε yi ba ka n̄un b̄okua kasuka yi kua nge w̄εε yi yi d̄o soora. Ma yi w̄eruma win n̄oman di. ¹⁵ Yera u ketekun baa saburo beku gagu d̄oba u ka t̄ambu n̄or̄obu (1.000) go. ¹⁶ Ma u n̄ε, ka ketekun baa saburowa na t̄ambu n̄or̄obu go. Na bu suba suba nge takanu.

¹⁷ Ye u gari yi saara u kpa, ma u ketekun baa saburo ge k̄o. Ma ba yam mi ȳisuru kã Ramati Leki. Ȳisi ten tubusiana baa saburon gunguru. ¹⁸ Yen biru nim n̄oru ga Sansom kua gem gem. Yera u Yinni Gusun̄o somiru kana u n̄ε, wuna a dera na nen t̄ambu faaba baka yeni kua. T̄ē kaa de n gbiwa ka nim n̄oru? Kpa n w̄ari t̄an tuko be bañ bango kuen n̄oma s̄o?

¹⁹ Yera Yinni Gusun̄o u dera nim mu yara kpee w̄oru gagan min di Leki mi, ma ya kua nim n̄onu. Sansom u n̄ora ma win hunde ya wurama, u dam kua. Yen s̄ona ba nim n̄onu ge soka Eni Hakore. Yen tubusiana, wi u somiru kanan nim n̄onu. Ga w̄ã mi sere ka gis̄on gis̄o.

²⁰ Sansom u kuawa Isireliban kparo w̄o yendu saa ye Filisitiba ba s̄a ben yinnibu.

Sansom u Gasada

16

¹ S̄o teeru Sansom u da Gasao. U kur̄o tan̄o goo wa mi, ma u da u kpuna win mi. ² Yera Gasagiba nua ma u w̄ã mi. Ma ba yam mi tarusi ba n̄un mara w̄oku giriru wuu gen k̄ann̄ow̄o. Ba ȳora s̄ε w̄oku giri te, ba n̄ε, ñ n kua

yam sāreru, kpa bu nùn go. ³Ye n kua wōkurun bōnu, yera Sansom u seewa u wuu gen gambo gira ye kpuro wuka u seru sōndi u ka da sere guuru wōllō te ta wāa Heboronin deedeeru.

Sansom ka Dalila

⁴Yen biru Sansom u kpm kurō goo wa u nùn wēre. Kurō wi, u wāawa Sorekin wōwaw. Win yīsira Dalila. ⁵Ma Filisitiban sinambu ba da kurō win mi, ba nēē, a nùn kōkirio kpa a nō mìn di win dam bakam mē, mu wee, ka nge mē sa ko ko su ka nùn nōma turi. Saa yera sa ko nùn kamia kpa bēsen baawure u nun sii geesun gobi nōrōbu ka wunōbu (1.100) wē.

⁶Ma Dalila u da u Sansom sōwaw u nēē, na nun kanamō a man sōwō man diya wunen dam bakam mē, mu wee. Mba ba koo ka nun bōke, bu ka nun kamia.

⁷Sansom u nùn wisa u nēē, bà n man bōkua ka ten wēē beki nōba yiru, kon kowa dam sarirugii kpa na n sāa nge tōn be ba tie.

⁸Ma Filisitiban sinambu ba ten wēē beki kasuma wasi nōba yiru yi bañ keewe. Yera Dalila u ka yi Sansom bōkua. ⁹N deema Filisiti gaba wāa ba kukua win mi, dii sōwō. Ma u nēē, Sansom, Filisitiba wee ba nun wōrima.

Yera Sansom u seewa u ten wēē yi kasuka nge sobu ye ya dōō soora. Ma bañ gie mìn di win dam mē, mu naamō.

¹⁰Ma Dalila u Sansom sōwaw u nēē, wee, a man yaakoru kua, ma a man weesu kua. Tē a suuru koowo a man gem sōwō. Ka mba ba koo nun bōke.

¹¹Yera u nēē, bà n ka man wēē kpēē bōkua yi bañ ka gāanu bōkure, kon kowa dam sarirugii kpa na n sāa nge tōn be ba tie.

¹²Ma Dalila u wēē kpēē sua u ka nùn bōkua u nùn sōwaw u nēē, Sansom, Filisitiba wee ba nun wōrima.

N deema ben gaba wāa ba kukua dii sōwō. Adama Sansom u wēē yi ba ka nùn bōkua kasuka nge wēē siira.

¹³ Dalila u kparam Sansom sɔwɔwa u nɛɛ, sere ka tɛ a man yaakoru mɔwa a man weesu kuammɛ. A den man sɔwɔwa ka gem ye ba koo ka nun bɔke.

U nɛɛ, a nen wirun tara nɔɔba yiru ye mɛnnɔ ka wɛɛ siiri a wesi.

¹⁴ Ye Sansom u dweeya, ma Dalila u win wirun tari yi menna ka wɛɛ siiri u wesa. Ma u ka yi dāru kparesi temɔ. Yera u nùn yamia u nɛɛ, Sansom, Filisitiba wee, ba nun wɔrima.

Sansom u yanda, win dom kpalla, ma u dāa te wuka ka wesi te sannu.

¹⁵ Kurɔ wi, u nùn sɔwɔwa u nɛɛ, ma a maa nɛɛ a man kī ni? Adama wunen gɔru gaɔn wāa dee dee nɛ sɔɔ. Wee, a man yaakoru kua sere nɔn ita. An man sɔwɔwa mìn di wunen dam bakam mɛ, mu wee.

¹⁶ Baadommawa u ra n nùn gari yi sɔwɔmɔ sere win baasi bi, bu Sansom bande, u ka bu wasira. ¹⁷ Ma u nùn win gɔru wukia u nùn sɔwɔwa u nɛɛ, kɔɔ gaɔn nen wiru yɛ saa mìn di ba man mara. Domi na sāawa wi Gusunɔ u gɔsa saa nen meron nukurun di. Bā n man kɔna, nen dam mu koo man deri kpa n ko dam sarirugii nge tɔn be ba tie.

¹⁸ Sanam mɛ Dalila u wa ma u nùn win gɔru kpuro wukia, ma u Filisitiban sinambu sokusia u nɛɛ, bu den na tɛ, domi Sansom u nùn win gɔru kpuro wukia.

Yera Filisitiban sinam be, ba seema ba na kurɔ win mi ka gobi yi. ¹⁹ Ma Dalila u dera Sansom u dweeya win taarɔ ma u goo soka, u na u win tari nɔɔba yiru ye kpuro kɔna. Ma Sansom dam mu doona. Nge mɛya Dalila u ka nùn nɔma tura. ²⁰ U nɛɛ, Sansom, Filisitiba wee, ba nun wɔrima.

Ma u dom yanda, u tii sɔwɔwa u nɛɛ, kon yari n ka tii yina nge mɛ na ra ko. Domi uɔn yɛ ma Yinni Gusunɔ u nùn deri. ²¹ Yera Filisitiba ba nùn sɛre ba win nɔni yiru kpuro wɔwa. Ma ba ka nùn da Gasaw. Ba nùn bɔkua ka sii gandun yɔni ba nùn doke pirisɔm dirɔ. Ba dera u dobi nammɔ nge mɛ

ba ra ben yaa sabenu koosie. ²² Sanam dɔɔ sanam wee, win seri kpiimɔ yi ba raa kɔna mi.

Sansom gɔɔ

²³ Saa ye sɔɔ, Filisitiban sinambu ba menna bu ka ben bũu Dagoni yãku bakaru kua kpa bu maa nuku dobu ko. Domi ba nɛɛ, u bu ben yiberɛ Sansom nɔmu beria.

²⁴ Sanam mɛ ba bũu wi wa, yera ba nùn siarabu wɔri ba mɔ, besen bũu u sun besen yiberɛ nɔma beria wi u raa besen tem sankumɔ, ma u besen tɔn dabɪnu goomɔ.

²⁵ Ben nuku doo bi sɔɔ, ba nɛɛ, su Sansom yarama u na u sun yɛesu go. Ma ba nùn yarama pirisɔm dirun di. U na ma ba nùn yaakoru kua. Ba nùn yɔrasia gberɛ yirun baa sɔɔ. ²⁶ Yera Sansom u aluwaasi wi u win nɔma neni sɔɔwa u nɛɛ, a man yɔsuo kpa n gberɛ be nɛnɛ bèn wɔllɔ gidambisa yeni ya sɔ kpa n yi gballi.

²⁷ N deema tɔmba yiba dii te sɔɔ, tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu. Filisitiban sinambu nɔɔbu kpuro ba wã mi. Be ba wã wɔllɔ, ben geera kua tɔnu nɔrɔbun suba ita (3.000) be ba Sansom mɛera dɔma te.

²⁸ Yera Sansom u Yinni Gusunɔ kana u nɛɛ, Yinni, na nun kanamɔ, a man yaayo, a maa man dam kɛɛyɔ nɔn tee teni tɔna kpa n Filisitiba mɔru kɔsia n wiru go nen nɔni yiru yen sɔ.

²⁹ Ma Sansom u gberɛ suunukii yiru ye nɛnua yèn wɔllɔ gidambisa ye, ya yɔ, tia win nɔm geuɔ, tia maa win nɔm dwarɔ.

Ma u ye bɔria, ³⁰ u nɛɛ, a de n gbi ka Filisitiba sannu. Ma u yãara ka win dam kpuro, ma dii te, ta Filisitiban sinambu wɔri ka tɔn be ba wã mi. Tɔn be ba gu ka wi sannu dɔma te, ba dabi ba kere be u go sanam mɛ u wasi.

³¹ Yera win wənəbu ka win tundon yenugibu kpuro ba na ba win goru sua ba ka da ba sikua win tundo Manəan sikirə, Sorea ka Esitaolin baa səə.

Wōə yenda Sansom u Isireliba kpara.

Mika u būnu kua

17

¹ Durə goo u wāa Efaraimun guunun bera gia, win yīsira Mika. ² Sōə teeru u win mero sōəwa u nεε, sii geesun gobi nərəbu ka wunəbu (1.100) yi a nεε, ba gbena, sere a gbənə wi bōrusi nen nōni biru, yi wee. Nena na yi sua.

Ma win mero u nεε, Gusunə u bōri yi gōsia domaru wunε səə, nen bii.

³ Ma Mika u gobi yi suama u win mero wesia. Yera mero u nūn sōəwa u nεε, wee, na sii gee si Yinni Gusunə wēemə, bu bwāroku koowo wunen sō kpa bu su pote. N n men na, a yande su nenuə.

⁴ Adama u yina. Ma u su mero wesia. Yera win mero wi, u sin gobi goobu (200) sua u seko wē. Ma seko wi, u bwāroku kua u gu sii gee si pote. Yen biru ba gu yi Mikan dirə.

⁵ N deema Mika u raa sāa yeru mə win yenuə. Ma u dera ba nūn bwāroku ganu kua. Ma u win tiin bii turo gōsa u kua nin yāku kowo. ⁶ Domi saa ye səə, Isireliba bañ kparo mə, baawure u mōwa ye u kī.

⁷ Saa ye səə, aluwaasi goo wāa Betelehemuə Yudan temə. Durə wī, u sāawa Lefin bweseru. ⁸ Ma u seewa Betelehemun di u win wasangariru doona. Ye u tura Efaraimun guunə, ma u dua Mikan yenuə. ⁹ Yera Mika u nūn bikia u nεε, man diya a wee.

Ma u wisa u nεε, nε yāku kowon bwesera. Na weewa Betelehemun di ye ya wāa Yudan temə. Na nen bōsunu mōwa, na kasu mi kon sina.

¹⁰ Ma Mika u nùn sǎwá u nɛɛ, ò n mɛn na, a sínɔ nɛn mini kpa a n sǎa nɛn yɛnɛn yǎku kowo, kpa na n da nun sii geesun gobi wǎkuru wě wǎw baagere, ka sere maa yǎa ni kaa n da doke, kpa na n nun nǎarimǎ.

Ma durɔ wi, u wura. ¹¹ Nge mɛya u ka sina Mikan mi. Ma Mika u nùn mɛera nge win tiin bii. ¹² Ma u nùn kua win yǎku kowo. ¹³ Yera Mika u tii sǎwá u nɛɛ, na yě ma Yinni Gusunɔ u koo man domaru kua tě domi na yǎku kowo mǎ wi u sǎa Lefin bweseru.

Danuba

ba Mikan bwǎarokunu

ka win yǎku kowo wǎra

18

¹ Saa ye sǎw, Isireliba bañ kparo mǎ. Mɛya maa Danuba ba kpana bu ben tem mwa mɛ ba tubi di. Yera ba bǎsu ba tem kasu. ² Ma ba tabu durɔ wǎrugoba nǎabu gǎsa ben suunu sǎw ba bu gǎra saa Sorean di ka Esitaolin di bu ka da bu tem saria mɛeri. Ma tǎn be, ba seewa ba da. Ye ba tura Efaraimun guunɔ, yera ba dua Mikan yɛnuɔ ba kpuna. ³ Sanam mɛ ba wǎa mi, yera ba Lefi goon nǎo nua, ma ba win gari gerubu tuba. Yera ba nùn soka ba bikia ba nɛɛ, mba a kom na bera gee. Mban sǎna a wǎa mini.

⁴ U bu wisa u nɛɛ, Mikawa u man yii mini na n sǎa win yǎku kowo, u n man gobi kǎsiamǎ.

⁵ Ma tǎn be, ba nùn sǎwá ba nɛɛ, a Gusunɔ bikio u sun sǎwsi bɛsɛn sanum mù n koo dora.

⁶ Ma yǎku kowo wi, u bu wisa u nɛɛ, i doo ka bǎri yendu. Yinni Gusunɔ u koo bɛɛ kpara bɛɛn sanum sǎw.

⁷ Ma tǎnu nǎabu be, ba doona min di, ba da Laisiɔ. Ba deema bera min tǎmba wǎawa bǎri yendu sǎw, nandabu sari, nge Sidonigibu. Domi tǎn tuko goo kun bu baasi. Mɛya bañ maa wɛrɔ goo mǎ turuku. Sidonigibu ba ka bu

toma. Bañ maa wāasine ka bweseru garu. ⁸ Laisi min di, tambu nṅabu be, ba gāsira ba da ba begibu deema Soreaw ka Esitaolio. Ma begii be, ba bu bikia ba nṅe, mba ka mba i wa mi gia. ⁹ Ma ba wisa ba nṅe, i seewo su da su Laisigibu wəri. Domi tem mi ba wāa mi, tem gem tiiwa. I ku de sa n wāa mini sa n kom yaa bie. I seewo su da fuuku su bu wəri, su ben tem mṅ mwa. ¹⁰ Tem mṅ, mu kpā, gāanu kun maa bu kāmie. Sà n tura mi, sa ko deema wee ba wāa bəri yendu sṳ. Gusunṳ u koo maa sun bu nṳmu beria.

¹¹ Yera Danun bwese te sṳ, tambu nata (600) ba seewa saa Sorean di ka Esitaolin di ba ben tabu yānu neni. ¹² Ba da Yarimun wuuṳ Yudan temṳ ba ben sansani gira mi. Yen sṳna ba yam mi sokumṳ Makane Danu sere ka gisṳ. Yen tubusiana Danun sansani. ¹³ Saa min diya ba maa da Efaraimun guunṳ ma ba da sere Mikan yenuṳ. ¹⁴ Yera tambu nṅabu be ba raa tem min saria mṅerim na mi, ba begibu sṳṳwa ba nṅe, i yṅ ma bwāaroku ge ba sii geesu pote ka bwāarokunu ganu nu wāa diru mini? Ñ n men na, i de su bwisiku ye n weene su ko.

¹⁵ Ma tṳn be, ba da diru mi Lefi aluwaasi wi, u wāa. Ma ba nṳn tṳbura. ¹⁶ Tambu nata ye, ba da ba yṳ dii kṳnnṳwṳ ba tabu yānu neni. ¹⁷ Ma tambu nṅabu be, ba dua Mikan dirṳ, ba bwāaroku ni yarama kpuro. Saa ye sṳ, yāku kowo wi, u yṳ dii kṳnnṳwṳ ka tṳnu nata ye. ¹⁸ Ye u wa tṳn be, ba dua Mikan dirṳ ba bwāaroku ni yarama, yera u bu bikia u nṅe, mba i mṳ mi.

¹⁹ Yera ba nṳn wisa ba nṅe, a wunen nṳṳ mario. A ku gam gere. Sa ko nun ko bṳsen yāku kowo. Yen yerà a kīru bo, a n sāa tṳn turon yāku koowo? Nge Isirelin bwese keru giragii.

²⁰ Ma gari yi, yi yāku kowo wi dore. Yera ba nṳn bwāaroku ni wṅ u ka bu swī.

²¹ Ma Danu be, ba gurena ba doona, ba ben bibu gbiisie ka yaa sabenu ka sere ben sṳmunu. ²² Ye ba yara Mikan

yenun di ba tonda, yera be ba ka Mika wãa sannu ba gurena ba Danu be naa gira, ²³ba bu sokumɔ tãa tãa. Yera Danu be, ba yõra ba Mika bikia ba nɛɛ, mba a kī a ka sun naa gire mɛ.

²⁴Ma u bu wisa u nɛɛ, mba n maa man tie. Wee, i nen bũnu gura ma i nen yãku kowo mwa, ma i mɔ, mba na kī?

²⁵Yera ba nɛɛ, sañ maa kī su wunen nɔɔ nɔ. À n maa yina, besen gabun mɔru koo se kpa bu nun wɔri bu go tɛ, wunɛ ka wunen yenugibu.

²⁶Ma Danu be, ba ben swaa wɔri ba n doonɔ. Ye Mika u wa tɔn be, ba nùn dam kere, yera u gɔsirama u wuma win yenuɔ.

Danuba ba Laisi kamia

²⁷Nge meya Danuba ba ka Mikan bwãarokunu doona ka win yãku kowo sannu. Yen biruwa ba da ba Laisi wɔri, ba yen tɔmbu go be ba raa wãa bɔri yendu sɔɔ mi. Ye ba bu go ba kpa, ma ba wuu ge dɔɔ meni. ²⁸Goo kun kpã u Laisigii be faaba kue, domi Sidonigibu ba ka bu toma. Bañ maa ka bweseru garu wãasine. Ba wãawa Bɛti Rehɔbun wɔwaa. Yen biruwa Danu be, ba wuu ge bana ba sina mi. ²⁹Ma ba gu yīsi kpaaru kã, Danu. N deema ben sikadon yīsira mi, wi u sãa Yakɔbun bii. ³⁰Yera Danu be, ba bwãaroku ge gira bu ka sã. Ma Yonatam, Gɛɛsɔmun bii, Mɔwisin debubu, ka win bibu ba kua ben yãku kowobu sere ba ra ka Isireliba gura ba ka doona tem tukumɔ. ³¹Nge mɛ Isireli be ba tie ba Yinni Gusunɔ sãamɔ Siloɔ n ka tɛ, nge meya Danu be, ba maa bwãaroku ge ba gira mi sãwa n ka tɛ.

Lefi goo ka win kuro

19

¹Lefi goo wãa Efaraimun guunun bera gia, baru kpaaru garun mi. Yera u kuro tanɔ goo sua wi u sãa

Betelehemugii Yudan temə. Saa ye səw, Isireliba bañ sunə mə. ² Durə wi ka win kurə ba sanna. Yen sōna kurə wi, u da u sina suru nne win tundon yenuə Betelehemuə. ³ Yera win durə u nùn naa da u nùn kəkiri u ka wurama yenuə. Sanam mə u dəw, win səm kowo u nùn yōsiri ka ben ketəkunu yiru. Ye ba tura kurə win mi, ba dua win tundon dirə. Ye tundo wi, u durə wi wa, ma u nùn dam koosia ka nuku dobu. ⁴ U dera ba sina mi, sōw ita. Ba di ba nəra. ⁵ Sōw nne se ba seewa buru buru yellu ba səwru kua bu ka doona. Adama win dokiri u nne, bu yōro bu gāanu di bu sere doona.

⁶ Ma ba sina ba di be yiru ye. Yera dokiri wi, u maa bu gōra u nne, bu kpunə sere sisiru bu maa nuku dobu ko.

⁷ Lefi wi, u kīa u doona adama win dokiri u nùn suuru kana ma u maa sina wōku teeru. ⁸ Sōw nəw buse u seewa buru buru yellu u ka doona. Yera dokiri wi, u maa nne, u sinə u gāanu di kpa u doona sōw ù n kella.

Ma ba sina ba di sannu. ⁹ Sanam mə Lefi wi, u seewa ka win kurə ka win səm kowo, win dokiri wi, u nùn sōwa u nne, sōw u kpa, yam maa tīramə. Bu maa sinə sere sia bururu, kpa bu yellu se bu swaa wəri.

¹⁰ Adama Lefi wi, u den yina, ma ba swaa wəri ka win kurə ka win səm kowo wi, ka ben ketəkunu yiru ye. Yen dōma te, ba tura Yebusin deederu ye ba maa sokumə Yerusalemu. ¹¹ Sanam mə ba Yebusi ye bəku kua, saa ye səw, sōw u kpeema. Yera səm kowo wi, u win yinni sōwa u nne, a de su da Yebusiban wuu genin mi su kpuna.

¹²⁻¹³ Yera win yinni u nùn wisa u nne, tən tukobun wuuəra sa ko da? A de su yande turi Gibeəw, n̄ kun mə Ramaə mi Isireliba ba wāa, kpa su kpuna min gam.

¹⁴ Yera ba ben swaa wəri ba n doonə. Sanam mə ba tunuma Gibeəw Benyamēen temə, sōw u dua u kpa. ¹⁵ Ye ba tura mi, ba da ba wāawa batuma mi wuugiba ra mēne. Adama goo kun bu soka bu na bu kpuna win yenuə.

¹⁶ Yera durɔ tɔkɔ goo u wee gberun di, u sarɔ. U sɔawa Efaraimun guunun beragii. Adama u wɔawa wuu gen mi. N deema Gibeagii be, ba sɔawa Benyamεεba. ¹⁷ Yera u nɔni seeya u tɔn be wa, ba sɔ wuun mennɔ yeru mi. Ma u bu susi u nεε, bεε ka sanum. Man diya i wee. Mana i dɔɔ.

¹⁸ Lefi wi, u nùn wisa u nεε, sa weewa Betelehemun di ye ya wɔa Yudan temɔ. Sa dɔɔwa sere Efaraimun guunun bera gia baru kpaaru garun mi, domi miya na wɔa na ka sɔa yɔku kowo. Yen sɔna na gɔsirɔ mi. Adama ye sa tunuma mini, goo kun sun dam koosie su sere nεε, sa ko sobia yɛron yenuɔ, ¹⁹ baa mε sa taka mɔ besen ketekunun sɔ, sa maa dɔanu ka tam mɔ. Gɔanu kun sun kɔmie.

²⁰ Saa yera durɔ tɔkɔ wi, u nεε, to, i duuma. Gusunɔ u de i bɔri yendu wa. Yɛn bukata i mɔ, kon bεε ye kpuro kasua. I ku kpuna batuma mini. I na su da nen yenuɔ.

²¹ Ma u ka tɔn be da win yenuɔ u ben ketekunu dɔanu wɛ. Ben tii ba ben naasu kpakia, ma u bu dɔanu wɛ ba dimɔ ba nɔrumɔ ²² ba nuku dobu mɔ.

Yera wuu min tɔmbu gabu be ba sɔa garu ko sariba, ba na ba dii te sikerena, ba ten gambo soomɔ ba baasi ba mɔ, a durɔ wi u dua wunen yenuɔ mi sun yarama su ka nùn kpuna nge tɔn kurɔ.

²³ Ma durɔ tɔkɔ wi, u yara u bu suuru kana u nεε, aawo, nεgibu. I ku daa kɔsa yenin bweseru ko domi nen yenuɔra durɔ wi, u wɔa. ²⁴ Wee na bii wɔndia mɔ wi u kun durɔ yɛ. Durɔ win tii, u maa kurɔ mɔ. Na kon bεε bu yarama kpa i ka bu ko nge mε i kɔ. Adama i ku ka durɔ win tii kɔsa yenin bweseru ko.

²⁵ Ka mε, tɔn be, baɛn durɔ win gari wure. Yera Lefi wi, u win kurɔ yarama u bu wɛ. Ma ba nùn tilasi kua ba ka nùn kpuna wɔku giriru sere yam ka sɔra. Yen biru ba nùn deri u doona. ²⁶ Yera kurɔ wi, u seewa u na u wɔruma yenu gɛn mi win durɔ u wɔan kɔnnɔwɔ. ²⁷ Ye n kua bururu, Lefi wi,

u seewa u kī u swaa wəri. U gambo kenia, yera u deema wee, win kurō u kpī u gāseru demie kənnəwə. ²⁸ Ma u kurō wi sōwə u nεε, a seewo su doona.

Adama uñ wisibu nua. Ase kurō wi, u guwa mi. Yera durō nùn sua u sōndi win ketekun wəllə u ka doona win wuuə. ²⁹ Ye u tura win yenuə, yera u woburu sua u ka kurō win goo te bətira kpirinu wəkura yiru, ma u Isireliban bwese kera baayere kpiri tia tia mərīsia. ³⁰ Be ba ye wa kpuro, ba biti soorawa ba nεε, sañ yenin bweseru waare saa mìn di sa yarima Egibitin di. Yen sō, i de su menna su wesiana kpa su wa yen me sa ko ko.

Ba Benyamεεba sεεyasia

20

¹ Isireli be ba wāa Danuə sō yēsān nəm geu gia sere n ka girari Beri Sebāə sō yēsān nəm dwarə ka maa be ba wāa Galadin temə sō yari yeru gia, ba menna ba nōə tia kua nge tən turo Yinni Gusunən sāa yerə Misipāə. ² Ben bwese kera baayeren wirugibu ba nawa dōma te. Ben tabu naanaakobu be ba koo kpī bu ka takobi sanna ba sāawa tambu nərəbun suba nεeru (400.000). ³ N deema Benyamεεba ba nua kə ma Isireli be ba tie ba menne Misipāə.

Ma Isireli be, ba bikia ba nεε, aməna daa kōsa yenin bweseru ya ka koorā.

⁴ Ma Lefi wìn kurō ba go mi, u bu sōwə u nεε, na nen kurō naa dawa sa wee. Ma sa tunuma Gibeāə sa kpuna mi. ⁵ Yera Gibeagii be, ba man seesi, ba na ba man tarusi diru mi na kpī wōkuru. Nen tiiwa ba raa kasu bu ka kpuna bu go adama na bu nen kurō wē ma ba ka nùn kpuna ka tilasi ba go. ⁶ Yera na win goo te sua na bətira na Isirelin bwese kera baayere kpiri tia tia mərīsia. Domi gāa kōsuna ba kua mi, nìn bweseru n ñ weenε Isireliba bu ko. ⁷ Yen

sɔ̄, bɛɛ Isireliba, wee i mɛnnɛ mini tɛ̄. I wesianɔ̄ kpa i ko ye n weenɛ i ko.

⁸ Ma be kpuro ba nɔ̄ nɛra nge tɔn turo. Ba nɛɛ, besen goo kun wurɔ win yenuɔ u sere nɛɛ u koo sina win kuu bekurugirɔ. ⁹ Wee ye sa ko Gibeagii be kua. Sa ko tetɛ towa ¹⁰ su ka tɔmbu gɔsi Isirelin bwese kɛra baayere sɔ̄. Tɔmbu wunɔbu (100) sɔ̄, sa ko wɔkuru wɔ̄a. Tɔmbu nɔrɔbu (1.000) sɔ̄, sa ko wunɔbu wɔ̄a. Tɔmbu nɔrɔbun suba wɔkuru (10.000) sɔ̄, kpa su nɔrɔbu wɔ̄a. Tɔn beya ba koo da bu sun dɔ̄anu kasuama su ka wa su di besɛ be sa mɛnnɛ mini, kpa su wa su Gibeagii be sɛyasia ben daa kɔ̄sa ye ba kua min sɔ̄.

¹¹ Nge mɛya Isireliba kpuro ba ka mɛnna ba nɔ̄ tia kua bu ka Gibeagii be wɔri. ¹² Ma Isireli be, ba tɔmbu gɔra Bɛnyamɛɛn tem kpuro sɔ̄ ba nɛɛ, amɔna kɔ̄sa yenin bweseru ya ka koora bɛɛn suunu sɔ̄ mɛ. ¹³ Yen sɔ̄, i sun tɔn kɔ̄so be nɔmu sɔndio su bu go, kpa su kɔ̄sa ye wuna besɛ Isireliban suunu sɔ̄n di.

Adama Bɛnyamɛɛ be, ba yina bu ben mero bisi ben gari nɔ. ¹⁴ Ma ba maa mɛnna Gibeas bu ka Isireliba tabu ko. ¹⁵ Yen dɔma te, tɔmbu nɔrɔbun suba yɛnda nɔ̄bu ka tia (26.000) be ba koo kpɔ̄ bu ka takobi sanna, ba mɛnna Bɛnyamɛɛn tem sɔ̄ ka sere maa tabu durɔbu nata ka wunɔbu (700) be ba sɔ̄a Gibeas tiigibu. ¹⁶ Bɛnyamɛɛban tabu durɔbu sɔ̄, ben nata ka wunɔbu (700) ba sɔ̄awa nɔm dwaagibu. Be kpuro ba nɔma dowa gem gem. Domi ben goo sari wi u koo tɔnun sera kpurantɛɛru yɔ̄isi u kɔ̄mia. ¹⁷ Isireliba sɔ̄ maa, be ba tabun dɔ̄nɛ mɔ̄ ba koo kpɔ̄ bu ka takobi sanna ba sɔ̄awa nɔrɔbun suba nɛɛru (400.000).

¹⁸ Ma Isireli be, ba da Beteliɔ̄ bu ka Gusunɔ̄ bikia u bu sɔ̄si bwese kɛra ye ya koo gbi yu Bɛnyamɛɛba wɔri. Ma Yinni Gusunɔ̄ u Yudaba gɔsa. ¹⁹ Sisiru bururu Isireliba kpuro ba seewa ba ben sansani gira Gibeas

bòkuà. ²⁰ Yen biru ba ben tabu sĩa yi Gibeana deedeeru bu ka Benyaméba wəri. ²¹ Yen dǎma tera Gibeagii be, ba yarima ba Isireliba wəri ba ben tǎmbu nǎrǎbun suba yenda yiru (22.000) go. ²²⁻²³ Ma Isireliba ba da ba Gusunǎ weeweenu koosi sere n ka kua yoka. Ma ba nǎn bikia ba nɛɛ, bu maa ben mero bisi be wǎrio?

Ma Yinni Gusunǎ u nɛɛ, oo, bu doo.

Saa yera ba dam wa. Ma ba ben tabu sĩa kpĩ mi ba raa yellu kpĩ ba ka Benyamé be wəri. ²⁴ Yera ba kpam Benyaméba wəri nǎn yiruse te. ²⁵ Benyamé be, ba kpam yarima ba Isireliban tabu durǎbu nǎrǎbun suba yendu yiru sari go (18.000). ²⁶ Yera Isireliba kpuro ba menna Beteliǎ ba sina Yinni Gusunǎn sǎa yeru mi, ba weeweenu mǎ. Yen dǎma te, ba nǎw bǎkuawa sere n ka kua yoka. Ma ba Yinni Gusunǎ yǎku dǎw mwaararuginu kua ka siarabun yǎkunu. ²⁷⁻²⁸ N deema Yinni Gusunǎn woodan kpakoro te, ta wǎa Beteli mi. Finɛɛsi, Eleasaan bii, Aronin debubuwa u sǎa yǎku kowo saa ye. Yera Isireli be, ba Yinni Gusunǎ bikia ba nɛɛ, su kpam Benyaméba wǎrio?

Ma u nɛɛ, oo, i doo. Kon bɛɛ bu nǎmu beria sia.

²⁹⁻³⁰ Sǎw itase Isireliba ba da ba tabu sĩa kpĩ bu ka Benyaméba wəri nge mɛ ba raa kua yellu. Adama ba maa tabu kowobu berua ba ka Gibeana sikerena. ³¹ Yera Benyaméba ba maa yara ba ka Isireli be yinna. Ma ba bu naa gira ba ka wuu yara ba tonda. Nge mɛ ba raa kua ba ka Isireliba go yellu, nge mɛya ba maa torua ma ba maa ben tǎnu tena go Betelin swaaw ka Gibeagia sǎw yakasǎ. ³² Ma Benyamé be, ba nɛɛ, wee, sa maa bu kamia nge yellu. Adama Isireliba ba nɛɛ, i de su duki su kpa bu ben wuu deri bu tonda. ³³ Ma ba da ba menna Baali Tamaaw. Yera be ba raa kukua ba yarima Mare Geban di mi ba wǎa. ³⁴ Ba sǎawa tǎmbu nǎrǎbun suba wǎkuru (10.000). Ma ba da Gibeaw ba tabu kua gem gem ka Benyaméba. Benyamé be, bañ yɛ ba kam kobu dǎw wa mi. ³⁵ Ma Yinni

Gusunɔ u dera ba burisina Isireliban wuswaaɔ. Yen dɔma tera Isireliba ba tɔmbu go nɔrɔbun suba yenda nɔɔbu ka wunɔbu (25.100) Benyamɛɛn tabu kowobu sɔɔ. ³⁶ Saa ye sɔɔra Benyamɛɛba ba tuba ma ba kam kuawa.

Isireliba ba raa duki sua ba bu deri yɛn sɔ ba yɛ ma ben tabu kowobu gaba kukua Gibeaa ba Benyamɛɛba mara. ³⁷ Bera ba yarima ba Gibeaa ye wɔri ba yen tɔmbu go. ³⁸ N deema Isireliba ba raa wesiana ba nɛɛ, be ba kukua mi, bu wuu ge dɔɔ sɔreɔ, kpa be ba tie bu gɔsirama bɔ n wiisu wa. ³⁹ Ye ba wii si wa, yera ba gɔsirama. Benyamɛɛba ba raa bu tɔmbu tena goori. Yen sɔna ba tamaa ba maa bu kamiawa nge yellu. ⁴⁰ Adama saa ye sɔɔ, wii bakara seewa saa Gibeaa di, ma Benyamɛɛba ba wa dɔɔ wiira ben wuu wukiri mam mam. ⁴¹ Isireli be ba raa duki sua mi, ba gɔsirama. Saa yera Benyamɛɛ be, ba nanda, domi ba wa wɔrɔ ye ya bu deema. ⁴² Yen sɔna ba duki sua ba doona tem saaram bera gia. Adama Isireli be ba wuu ge dɔɔ sɔre ba yarima ba bu naa swii ba goomɔ ⁴³ sere Gibeaa sɔɔ yari yerɔ. Baɲ wure Benyamɛɛ be, bu yɔra baa fiiko bu sere wɛra. ⁴⁴ Nge mɛya ba kua ba ka Benyamɛɛban tabu durɔbu nɔrɔbun suba yendu yiru sari (18.000) ye go. ⁴⁵ Ba maa ben tɔmbu nɔrɔbun suba nɔɔbu (5.000) go swaa sɔɔ be ba duki mɔ ba dɔɔ tem saaramɔ Rimɔɔn kperu gia. Ma ba be ba tie naa swii sere Gideomuɔ. Miya ba maa ben tɔmbu nɔrɔbun suba yiru (2.000) go. ⁴⁶ Be ba gu dɔma te, ben bwese te sɔɔ, ba sɔawa tabu durɔbu nɔrɔbun suba yenda nɔɔbu (25.000).

⁴⁷ Adama Benyamɛɛba nata (600) ba kpia ba tura Rimɔɔn kperu mi, tem saaramɔ ma ba kua suru nne bera mi. ⁴⁸ Isireliba ba gɔsirama ba na Benyamɛɛ be ba tien wusu sɔɔ. Ba bu go go sere ka ben yaa sabenɔ. Hunde koni ye ya waa mi kpuro gesi, ba gowa. Ma ba ben wuu si kpuro dɔɔ meni.

Benyamēn bwese kera

maa seewa

21

¹ N deema Isireliba ba raa nɔɔ mwɛru kua Misipaɔ ba nɛɛ, baɲ Benyamɛɛ goo ben bii wɔndia goo wɛɛmɔ u sua kurɔ. ² Ma ba na ba sina Beteliɔ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ sere n ka kua yoka. Ba wuri kua ka dam ³ ba nɛɛ, Gusunɔ, bɛsɛ Isireliban Yinni, mban sɔna bɛsen bwese kera tia ya kpeera.

⁴ Ma ba seewa buru buru yellu ba yɔku yeru kua mi, ma ba yɔku dɔɔ mwaararuginu ka siarabun yɔkunu kua ten wɔllɔ. ⁵ Yen biruwa ba nɛɛ, geema sa nɔɔ mwɛru kua ka bɔri sa nɛɛ, be ba kun de Misipaɔ Yinni Gusunɔn sɔa yero sa ko bu gowa. N n men na, berà bɛsɛ Isireliba sɔɔ, baɲ ka sun mɛnɛ mi.

⁶ N deema Isireliba ba gɔru gɔsia ba nɛɛ, wee sa bɛsen bwese keri tia go. ⁷ Tɛ amɔna sa ko ko su ka Benyamɛɛ be ba tie kurɔbu waawa. Domi sa bɔrua kɔ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ sa nɛɛ, saɲ maa bu bɛsen bii wɔndiaba wɛɛmɔ bu sua kurɔbu.

⁸ Ma ba bikiana ba nɛɛ, bɛsɛ sɔɔ berà baɲ nɛ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ Misipaɔ. Ma ba deema goo kun nɛ saa Yabesin di ye ya wɔa Galadiɔ. ⁹ Domi sanam mɛ ba tɔmbu gara ba deema Yabesigii goo kun wɔa mi. ¹⁰ Saa yera Isireli be sɔɔ, ba tabu kowobu nɔrɔbun suba wɔkura yiru (12.000) gɔsa ba bu wooda wɛ ba nɛɛ, i doo i Yabesigibu go kpuro. ¹¹ I tɔn durɔbu kpuro goowo ka kurɔ be ba durɔ yɛ kɔ.

¹² Ye ba tura mi, ba wɔndiaba wa tɔnu nɛru (400) be ba kun durɔ yɛ. Ma ba bu mwɛrima ba ka na ben sansaniɔ Siloɔ Kanantin temɔ.

¹³ Yen biruwa Isireliba ba Benyamɛɛ be ba da ba kukua Rimɔn kpee wɔruɔ gɔria ba nɛɛ, bu yarima, tabu kpa, ba

dora. ¹⁴ Yera Benyamεε be, ba yarima. Ma ba bu wǎndia be wē ba sua kurǎbu, be ba mwεεrima saa Yabesin di mi, Galadin temǎ. Adama kurǎ be, bañ bu dabiru tura.

¹⁵ Ma Isireliba ba Benyamεε ben wǎnwǎndu wa yèn sǎ Yinni Gusunǎ u dera ben bwese kera kanda. ¹⁶ Ma Isireliban guro gurobu ba nεε, wee tǎn kurǎbu sari Benyamεεn bweseru sǎw. Mana ben tǎn durǎ be ba tie ba koo kurǎbu wa. ¹⁷ Domi n ñ weene ben bweseru tu kam ko, kpa bεε Isireliban bwese keru tia ye, yu gbi. ¹⁸ Adama sañ kpē su bu bεεn bii wǎndiaba wē bu sua kurǎbu, domi sa nǎw mwεεru kua ka bǎri sa nεε, Isireli wi u win bii wǎndia Benyamεε goo wē u sua kurǎ, yen yēro u kam ko.

¹⁹ Adama ba bwisika ba nεε, wee wǎw ka wǎw tǎw bakara turuku kua te sa ra Yinni Gusunǎ kue Siloǎ. Silo ye, ya wǎawa swaaw ye ya dǎw saa Betelin di sere Sikemuǎ sǎw yari yerǎ, Beteli ka Lebanon baa sǎw. ²⁰ Ma ba Benyamεεba bwisi yini kǎ ba nεε, i doo i kuke resem gbaanǎ. ²¹ Kpa i n yǎwru bwēε i n Silon wǎndiaba mara, be ba koo yarima ba n yaamǎ. Ì n bu wa mε, kpa i yarima gbaa nin min di, i bu sēre i mwεeri i ka doona bεεn temǎ bu ko bεεn kurǎbu. ²² Ben mǎwǎbu bà n na, ba sun weeweenu koosi, sa ko bu wisi su nεε, sañ kpīa sa bεε kpuro kurǎbu waawe Yabesin taa bi sǎw. Nge mε n ñ ben tii ba bεε bii wǎndia be wē, bañ ben nǎw mwεεru kǎbie.

²³ Ma Benyamεε be, ba ka tǎn ben gari sǎmburu kua. Ba wǎndia be mwεera sanam mε ba yaamǎ Siloǎ. Ben baawure u wǎndia wa u sēre u sua kurǎ. Ma ba ka da ben temǎ. Ba wure ba ben wusu bana, ba sina mi. ²⁴ Yen biruwa Isireli be ba tie ba yarina. Baawure u da u win bwese kera deema win temǎ.

²⁵ N deema saa ye sǎw, Isireliba bañ kparo mǎ. Ben baawure u mǎwa nge mε u kī.

Bibeli Gusunɔn Gari

The Holy Bible in the Baatonum language of Benin, also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEED/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 26 Jun 2019

00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8